

پروتکل الحاقی به کنوانسیون‌های ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹
(۱۳۲۸/۵/۲۱ هجری شمسی)
در خصوص حمایت از قربانیان مخاصمات مسلحانه بین‌المللی
(پروتکل یک) ژنو - ژوئن ۱۹۷۷
(خرداد ۱۳۵۶ هجری شمسی)

مقدمه

طرفهای معظم متعهد،
با امید وافر به برقراری صلح در میان ملتها،
با یادآوری اینکه هر دولتی وظیفه دارد، بر طبق منشور ملل متحد در روابط بین‌المللی خود از تهدید و توسل به زور علیه حاکمیت و
تمامیت ارضی یا استقلال سیاسی هر دولت دیگر که مغایر با اهداف سازمان ملل متحد باشد، اجتناب نماید،
با اعتقاد به این که در هر صورت ضرورت دارد که مقررات مربوط به حمایت از قربانیان مخاصمات مسلحانه مورد تأکید قرار گرفته و توسعه
یابد و اقدامات تکمیلی جهت تضمین اجرای این مقررات عمل آید،
با ابراز اعتقاد خویش مبنی بر اینکه هیچ یک از مواد پروتکل حاضر یا کنوانسیون‌های ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ (۱۳۲۸/۵/۲۱ هجری
شمسی) را نمی‌توان به گونه‌ای تفسیر کرد که اعمال تجاوزکارانه و یا هر شکل دیگر توسل به زور بر خلاف منشور ملل متحد را مشروع و
مجاز بداند.

با تأکید مجدد بر این که مقررات کنوانسیون‌های ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ (۱۳۲۸/۵/۱۲ هجری شمسی) و پروتکل حاضر باید در هر شرایط
و نسبت به کلیه اشخاص مورد حمایت این اسناد بدون هرگونه تبعیض مبتنی بر ماهیت و منشأ مخاصمه مسلحانه یا دلایل مورد قبول یا
منتسب به طرف‌های مخاصمه به صورت کامل اجرا گردد.
به شرح زیر توافق کرده‌اند که:

قسمت اول

مقررات کلی

ماده ۱- اصول کلی و دامنه اجرا:

- ۱) طرف‌های معظم متعهد متعهد می‌شوند که پروتکل حاضر را در همه شرایط محترم شمرده و از اجرای آن اطمینان حاصل نمایند.
- ۲) غیرنظامیان و رزمندگان در مواردی که تحت شمول پروتکل حاضر یا سایر موافقت‌نامه‌های بین‌المللی نباشند، همچنان مشمول حمایت
و اقتدار اصول حقوق بین‌الملل خواهد بود که از عرف مسلم و اصول انسان‌دوستانه و ندای وجدان عمومی ناشی می‌شود.
- ۳) پروتکل حاضر که مکمل کنوانسیون‌های ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ (۱۳۲۸/۵/۲۱ هجری شمسی) راجع به حمایت از قربانیان جنگ است،
به وضعیت‌های مورد اشاره در ماده ۲ کنوانسیون‌های مذکور تسری می‌یابد.
- ۴) وضعیت‌های اشاره شده در بند قبل شامل مخاصمات مسلحانه‌ای می‌شود که در آن ملت‌ها جهت احقاق حق تعیین سرنوشت خود -
به نحو مندرج در منشور ملل و اعلامیه اصول حقوق بین‌الملل در خصوص مناسبات و همکاری دوستانه بین دولت‌ها بر طبق منشور ملل متحد
- به مبارزه با سلطه استعماری و اشغال بیگانه و بر ضد نظام‌های نژادپرست می‌پردازند.

ماده ۲- تعاریف:

از لحاظ این پروتکل:

- الف) منظور از ۵ کنوانسیون اول، «کنوانسیون دوم»، «کنوانسیون سوم» و «کنوانسیون چهارم» به ترتیب عبارت است از:
- کنوانسیون ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ (۱۳۲۸/۵/۲۱ هجری شمسی) در مورد بهبود وضع مجروحان و بیماران نیروهای مسلح در میدان
جنگ.
 - کنوانسیون ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ (۱۳۲۸/۵/۲۱ هجری شمسی) در مورد بهبود وضع مجروحان، بیماران و غریقان نیروهای مسلح در
دریا.
 - کنوانسیون ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ (۱۳۲۸/۵/۲۱ هجری شمسی) در مورد نحوه رفتار با اسیران جنگی.
 - کنوانسیون ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ (۱۳۲۸/۵/۲۱ هجری شمسی) در مورد حمایت از افراد غیرنظامی در زمان جنگ و
منظور از «کنوانسیون‌ها» چهار کنوانسیون ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ (۱۳۲۸/۵/۲۱ هجری شمسی) در مورد حمایت از قربانیان جنگ
می‌باشد.

ب) «قواعد حقوقی بین‌الملل قابل اجرا در مخاصمات مسلحانه (به معنای قواعد قابل اجرا در مخاصمات مسلحانه مندرج در

موافقت‌نامه‌های بین‌المللی که طرف‌های مخاصمه عضو آن هستند و نیز اصول و قواعد حقوق بین‌الملل است که عموماً پذیرفته شده و در مخاصمات مسلحانه قابل اعمال باشد.

ج) منظور از (دولت حامی) یک دولت بی‌طرف یا دولت دیگری است که طرف مخاصمه نبوده و از سوی یکی از طرف‌های مخاصمه تعیین گردیده و طرف مخالف نیز آن را پذیرفته است و خود موافقت کرده باشد که وظایف محول شده به دولت‌های حامی بر طبق کنوانسیون‌ها و این پروتکل را به عهده بگیرد.

د) «جانشین» یعنی سازمانی که به موجب ماده ۵ به جای دولت حامی فعالیت کند.

ماده ۳. شروع و خاتمه اجرا

بدون آنکه به مقرراتی که در همهٔ مواقع قابل اجرا است لطمه‌ای وارد شود:

الف) کنوانسیون‌ها و این پروتکل از ابتدای هر وضعیتی که در ماده ۱ این پروتکل به آن اشاره شده است، به اجرا گذارده می‌شوند.

ب) اجرای کنوانسیون‌ها و این پروتکل در سرزمین طرف‌های مخاصمه به محض خاتمهٔ کلی عملیات نظامی، و در سرزمین‌های اشغالی به محض پایان اشغال متوقف می‌گردد، جز در مورد اشخاصی که آزادی نهایی، بازگشت به میهن و استقرار مجدد آنان در هر یک از این موارد بعداً تحقق یابد. این اشخاص تا زمان آزادی نهایی، بازگشت به میهن و استقرار مجدد خود از مزایای مقررات مربوط کنوانسیون‌ها و این پروتکل بهره‌مند خواهند شد.

ماده ۴. وضعیت حقوقی طرف‌های مخاصمه

اجرای کنوانسیون‌ها و این پروتکل و نیز انعقاد موافقت‌نامه‌های پیش‌بینی شده در آنها، تأثیری در وضعیت حقوقی طرف‌های مخاصمه نخواهد داشت. نه اشغال یک سرزمین، و نه اجرای کنوانسیون‌ها و پروتکل حاضر، هیچ کدام تأثیری در وضعیت حقوقی سرزمین مورد نظر ندارد.

ماده ۵ - تعیین دولت‌های حامی و جانشین آنها

۱) طرف‌های مخاصمه وظیفه دارند که از زمان شروع مخاصمه نظارت و اجرای کنوانسیون‌ها و این پروتکل را از طریق اجرای نظام دولت‌های حامی، از جمله با تعیین و پذیرش آن قدرت‌ها بر اساس بندهای مشروح در زیر تضمین نماید. دولت‌های حامی نیز وظیفه دارند که از منافع طرف‌های مخاصمه پاسداری نمایند.

۲) از ابتدای یکی از وضعیت‌های اشاره شده در ماده ۱، هر یک از طرف‌های مخاصمه باید بدون درنگ به تعیین یک دولت حامی به منظور اجرای کنوانسیون‌ها و این پروتکل اقدام نمایند و بلافاصله به همان منظور و بلافاصله به همان منظور به دولت حامی که آن را پس از تعیین از سوی طرف مخالف، پذیرفته‌اند، اجازه فعالیت دهند.

۳) چنانچه با شروع یکی از وضعیت‌های مذکور در ماده ۱ نسبت به تعیین یا پذیرش یک دولت حامی اقدام نشده باشد، بدون این که به حق هیچ سازمان بشردوستانه دیگر در این زمینه لطمه‌ای وارد شود، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ مساعی جمیله خود را به منظور تعیین فوری یک دولت حامی که مورد قبول طرف‌های مخاصمه باشد، می‌دول خواهد داشت. برای این منظور کمیته بین‌المللی صلیب سرخ از جمله، ممکن است از هر یک از طرف‌ها بخواهد که فهرستی از حداقل پنج دولت را که به منظور اقدام به عنوان دولت حامی از طرف خود در ارتباط با طرف مخالف قابل قبول می‌داند و نیز فهرستی از حداقل پنج دولت را که می‌تواند به عنوان دولت‌های طرف مخالف قابل قبول می‌داند و نیز فهرستی از حداقل پنج دولت را که می‌تواند به عنوان دولت حامی طرف مخالف بپذیرد تهیه نماید. این فهرست‌ها طی دو هفته پس از دریافت این درخواست در اختیار کمیته مزبور گذارده خواهد شد؛ کمیته این فهرست‌ها را با یکدیگر مقایسه نموده و درصد جلب موافقت دولت‌هایی بخواهد آمد که نام آنها در هر دو فهرست منظور شده است.

۱) چنانچه علی‌رغم آنچه که گفته شد هیچ دولت حامی وجود نداشته باشد طرف‌های مخاصمه باید بدون درنگ پیشنهادی را که ممکن است کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان دیگر واجد کلیه تضمین‌های مربوط به بی‌طرفی و کارایی، پس از مشورت‌های لازم با طرف‌های مذکور و با در نظر گرفتن نتایج این مشورت‌ها، ارائه نماید، به عنوان قدرت جانشین بپذیرد. اعمال این جانشینی منوط به رضایت طرف‌های مخاصمه است. طرف‌های مخاصمه باید تمامی کوشش خود را جهت تسهیل عملیات جانشین مزبور در اجرای وظایف خود بر اساس کنوانسیون‌ها و پروتکل حاضر به عمل آورند.

۵) به موجب ماده ۴، تعیین و پذیرش دولت‌های حامی به منظور اجرای کنوانسیون‌ها و این پروتکل، بر وضعیت حقوقی طرف‌های مخاصمه یا وضعیت حقوقی هر سرزمینی از جمله سرزمین اشغال شده تأثیر نخواهد گذاشت.

۶) حفظ مناسبات دیپلماتیک بین طرف‌های مخاصمه یا سپردن حفاظت از منافع یک طرف و اتباع آن به یک دولت ثالث طبق قواعد حقوق بین‌الملل در زمینه روابط دیپلماتیک مانعی در کار تعیین دولت حامی به منظور اجرای کنوانسیون‌ها و این پروتکل نیست.

۷) هرگونه اشاره بعدی در این پروتکل به دولت حامی شامل جانشین نیز می‌شود.

ماده ۶. اشخاص واجد صلاحیت

- ۱) طرف‌های معظم متعاقد، در زمان صلح نیز، باید با کمک جمعیت‌های ملی صلیب سرخ (هلال احمر - شیر و خورشید سرخ) اقدام به آموزش کارکنان واجد صلاحیت جهت تسهیل اجرای کنوانسیون‌ها و این پروتکل و خصوصاً فعالیت‌های مربوط به دولت‌های حامی نمایند.
- ۲) استخدام و آموزش این قبیل کارکنان در حیطه صلاحیت داخلی کشورها است.
- ۳) کمیته بین‌المللی صلیب سرخ فهرست اشخاص آموزش‌دیده‌ای را که طرف‌های معظم متعاقد به این منظور تنظیم کرده و به آن ارايه داده‌اند در اختیار طرف‌های معظم متعاقد قرار خواهد داد.
- ۴) شرایط استخدام چنین کارکنانی در خارج از قلمرو ملی، در هر مورد، تابع موافقت‌نامه‌های خاص بین طرف‌های ذریبط است.

ماده ۷. جلسه‌ها

نگهدارنده اسناد این پروتکل نشست‌ها از طرف‌های معظم متعاقد را به درخواست یک یا چند طرف معظم متعاقد و با موافقت اکثریت آن‌ها تشکیل خواهد داد تا مشکلات مربوط به اجرای کنوانسیون‌ها و پروتکل حاضر را بررسی نمایند.

قسمت دوم

مجروحان، بیماران و غریقان

بخش اول: حمایت عمومی

ماده ۸. اصلاحات

از لحاظ این پروتکل:

- ۱) «مجروح» و «بیمار» به معنی اشخاص نظامی و غیر نظامی است، که به دلیل آسیب، بیماری و یا سایر اختلالات یا ناتوانی‌های جسمی و روانی، نیازمند کمک و مراقبت باشند و از هرگونه اقدام خصمانه اجتناب ورزند. این اصطلاحات همچنین موارد مربوط به زایمان، نوزادان و سایر اشخاصی را که ممکن است نیازمند کمک و مراقبت فوری پزشکی باشند، مانند مادران رنجور یا در انتظار زایمان که از هرگونه اقدام خصمانه اجتناب ورزند شامل می‌شود.
- ۲) «غریقان» به معنی اشخاص نظامی یا غیر نظامی است، که بر اثر حادثی که برای خودشان، یا کشتی یا هواپیمای حامل آن‌ها رخ داده است، در دریا یا سایر آب‌ها در معرض خطر قرار گرفته‌اند و از هرگونه اقدام خصمانه اجتناب ورزند این اشخاص در اثنای عملیات نجات و تا حصول وضعیت دیگری به موجب کنوانسیون‌ها و این پروتکل، غریق به شمار خواهند آمد، مشروط بر آنکه همچنان از انجام عمل خصمانه اجتناب ورزند.
- ۳) «کارکنان بهداری» به معنی اشخاصی است که یک طرف خصمه آن‌ها را منحصراً برای مقاصد درمانی به شرح مذکور در بند ۵ یا اداره واحدهای بهداری و یا راه‌اندازی و اداره وسایل ترابری بهداری منصوب کرده باشد. این انتصاب ممکن است موقت یا دائمی باشد. این اصطلاح شامل موارد زیر است:
 - الف) کارکنان بهداری یک طرف خصمه اعم از نظامی یا غیرنظامی، از جمله اشخاص مذکور در کنوانسیون‌های اول و دوم و اشخاصی که در سازمان‌های دفاع غیرنظامی گمارده شده‌اند.
 - ب) کارکنان بهداری جمعیت‌های ملی صلیب سرخ (هلال احمر، شیر و خورشید سرخ) و سایر جمعیت‌های ملی داوطلب امداد که از سوی یک طرف خصمه به نحو مقتضی به رسمیت شناخته شده و مجاز اعلام شده باشد.
 - ج) کارکنان بهداری واحدهای بهداری یا وسایل ترابری بهداری مذکور در بند (۲) ماده ۹،
 - ۴) «کارکنان مذهبی» به معنی اشخاصی نظامی و غیر نظامی از قبیل کشیشانی است که منحصراً به وظایف مذهبی خود پرداخته و وابسته به یکی از نهادهای زیر باشند:
 - الف) نیروهای مسلح یکی از طرف‌های خصمه؛
 - ب) واحدهای بهداری یا ترابری بهداری یکی از طرف‌های خصمه،
 - ج) واحدهای بهداری یا ترابری بهداری مذکور در بند ۲ ماده ۹،
 - د) سازمان‌های دفاع غیرنظامی یکی از طرف‌های خصمه.وابستگی کارکنان مذهبی ممکن است دائمی یا موقتی باشد و مقررات مربوطه مذکور در بند ۱۱ در مورد آن‌ها اعمال می‌شود.
 - ۵) «واحدهای بهداری» به معنی نهادها و سایر واحدهای نظامی یا غیرنظامی است که برای مقاصد درمانی مانند جستجو، جمع‌آوری، نقل و انتقال، تشخیص یا درمان مجروحین، بیماران و غریقان شامل کمک‌های اولیه پزشکی، یا پیشگیری از بیماری تشکیل شده‌اند. این اصطلاح، به طور مثال، شامل بیمارستان و سایر واحدهای مشابه، مراکز انتقال خون، مراکز و موسسات درمانی جهت پیشگیری از بیماری‌ها، انبارهای پزشکی، داروخانه و درمانگاه‌های مربوط به چنین واحدهایی می‌شود. واحدهای بهداری ممکن است ثابت یا سیار و دائمی یا موقتی باشند.
 - ۶) «ترابری بهداری» به معنی انتقال مجروحان، غریقان، کارکنان بهداری، کارکنان مذهبی، تجهیزات پزشکی یا تدارکات پزشکی مورد

حمایت کنوانسیون‌ها و این پروتکل از راه زمین، دریا و هوا می‌باشد.

۷) «وسایل ترابری بهداری» به معنی کلیه وسایل حمل و نقل اعم از نظامی و غیرنظامی دائمی و موقت است که منحصراً به منظور ترابری بهداری در نظر گرفته شده و تحت نظارت مقام صلاحیتدار یک طرف مخاصمه قرار داشته باشد.

۸) «خودروهای بهداری» یعنی کلیه وسایل ترابری بهداری زمینی.

۹) «کشتی‌ها و شناورهای بهداری» یعنی کلیه وسایل ترابری بهداری آبی.

۱۰) «هواپیماهای بهداری» یعنی کلیه وسایل ترابری بهداری هوایی.

۱۱) «کارکنان دائمی بهداری» «واحدهای دائمی بهداری» و «وسایل ترابری دائمی بهداری» به معنی آنهایی است که برای مدت نامعینی برای مقاصد درمانی اختصاص یافته‌اند. «کارکنان موقت بهداری»، «واحدهای موقت بهداری» و «وسایل ترابری موقت بهداری» به معنی آنهایی است که برای مدتی معین منحصراً جهت خدمات بهداری اختصاص یافته‌اند.

اصطلاحات «کارکنان بهداری»، «واحدهای بهداری» و «وسایل ترابری بهداری» شامل هر دو گروه دائمی و موقتی است، مگر آن که به نحو دیگری تصریح شده باشد.

۱۲) «آرم مشخص‌کننده» یعنی آرم مشخص‌کننده صلیب سرخ، هلال احمر یا شیر و خورشید سرخ که بر روی زمینه سفید قرار گرفته و به منظور حمایت از واحدها و وسایل ترابری بهداری یا کارکنان بهداری و مذهبی و تجهیزات یا تدارکات بهداری یا مذهبی به کار گرفته می‌شود.

۱۳) «علامت مشخص‌کننده» یعنی هرگونه علامتی یا پیامی که در فصل سوم از ضمیمه اول این پروتکل منحصراً جهت شناساندن واحدها یا وسایل ترابری بهداری تعیین شده است.

ماده ۹- حوزه اجرا

۱) این قسمت که مقررات آن برای بهبود وضع مجروحان، بیماران، و غریقان در نظر گرفته شده است، باید در مورد تمام کسانی که وضعیت‌های مذکور در ماده ۱ بر آنها تأثیر می‌گذارد، بدون هرگونه تبعیض نامطلوب بر اساس نژاد، رنگ، جنسیت، زبان دین یا اعتقاد، عقاید سیاسی یا عقاید دیگر، تبار ملی یا خاستگاه اجتماعی، ثروت، نسبت یا سایر وضعیت‌ها، یا هر معیار مشابه دیگری اعمال می‌شود.

۲) مقررات مربوطه مواد ۲۷ و ۲۲ کنوانسیون اول در مورد واحدها و وسایل ترابری دائمی بهداری (به استثنای کشتیهای بیمارستانی که مشمول ماده ۲۵ کنوانسیون دوم می‌گردد) و کارکنان آنها که به خاطر مقاصد انساندوستانه در موارد زیر در اختیار یک طرف مخاصمه قرار گرفته باشند، اعمال می‌شود:

الف) توسط یک دولت بی‌طرف یا هر دولت دیگری که طرف مخاصمه نباشد؛

ب) توسط یک جمعیت امدادی، که از سوی چنین دولتی تأیید شده و مجاز شناخته شده باشد؛

ج) توسط یک سازمان انساندوستانه بین‌المللی و بی‌طرف.

ماده ۱۰- حمایت و مراقبت

۱) کلیه مجروحان، بیماران و غریقان، متعلق به هر یک از طرف‌های مخاصمه، از احترام و حمایت برخوردار خواهند بود.

۲) آنها بایستی در هر شرایطی از رفتار انسانی برخوردار بوده و از مراقبت‌ها و توجهات پزشکی مورد نیاز در شرایط آنها تا بیشترین حدی که عملی باشد و با حداقل تأخیر ممکن بهره‌مند شوند. نباید هیچ تمایزی بین آنها، به جز به دلایل پزشکی، اعمال گردد.

ماده ۱۱- حمایت از اشخاص

۱) سلامت و تمامیت جسمی و روحی اشخاصی که در اختیار طرف مخالف بوده یا در نتیجه یک وضعیت اشاره شده در ماده ۱ زندانی، بازداشت یا به طریق دیگری، از آزادی محروم شده‌اند، نباید در اثر یک فعل یا ترک فعل غیر موجه به مخاطره بیافتد. بنابراین، قرار دادن اشخاص مذکور در این ماده تحت روش‌های درمانی که وضع سلامتی شخص ذریع آن را ایجاب نکرده و با ضوابط پزشکی پذیرفته شده‌ای که تحت شرایط پزشکی مشابه نسبت به اشخاصی به اجرا گذاشته می‌شود که تبعه طرف اعمال‌کننده این شیوه‌ها بوده و به هیچ وجه از آزادی محروم نشده‌اند، انطباق ندارد ممنوع است.

۲) به طور خاص، انجام اعمال زیر درباره این قبیل اشخاص، حتی با رضایت خود آنها ممنوع است:

الف) قطع اعضای بدن؛

ب) انجام آزمایش‌های علمی و پزشکی؛

ج) برداشتن بافت‌ها یا اندام‌های بدن برای عمل پیوند اعضا؛

جز در مواردی که این اعمال بر اساس شرایط پیش‌بینی در بند ۱ موجه باشد.

۳) استثنائات وارد بر ممنوعیت مندرج در بند ۲ (ج) تنها در مورد اهداء خون به منظور انتقال خون یا اهداء پوست برای پیوند پوستی اعمال می‌شود، مشروط بر آنکه این کار داوطلبانه و بدون هرگونه اجبار و تحریک صورت گرفته باشد. در این صورت نیز فقط باید برای مقاصد درمانی و

تحت شرایطی باشد که با ضوابط و نظارت‌های پذیرفته شده پزشکی منطبق باشد که برای هر دو طرف، یعنی اهداءکننده و دریافت‌کننده سودمند است.

۴) هر فعل یا ترک فعل عمدی که سلامت و تمامیت جسمی یک شخص را که در اختیار طرف دیگر است به طور جدی به مخاطره اندازد و ممنوعیت‌های مذکور در بندهای ۱ و ۲ را نقض کرده یا با مقتضیات بند ۳ مطابقت نداشته باشد. در حکم نقض شدید این پروتکل خواهد بود.
۵) اشخاص یاد شده در بند ۱ حق دارند که هرگونه عمل جراحی را رد کنند. در صورت امتناع، کارکنان بهداری خواهند کوشید تا یک اظهارنامه کتبی در این خصوص که آن را بیمار امضاء یا تصدیق کرده باشد، تحصیل کنند.
۶) هر یک از طرف‌های مخاصمه سابقه پزشکی هر مورد از اهداء خون برای انتقال یا اهداء پوست برای پیوند، توسط اشخاص مذکور در بند ۱ را در صورتی که این کار تحت مسئولیت آن طرف انجام شده باشد تشکیل خواهد داد. به علاوه هر یک از طرف‌های مخاصمه خواهد کوشید که سوابق مربوط به درمان‌های پزشکی انجام شده بر روی اشخاصی که بر اثر وضعیت‌های اشاره شده در ماده ۱ زندانی، بازداشت یا به طریق دیگری از آزادی محروم شده‌اند را نگهداری کند. این سوابق باید همواره جهت بازرسی دولت‌های حامی در دسترس باشند.

ماده ۱۲. حمایت از واحدهای بهداری

۱) واحدهای بهداری در همه حال از احترام و حمایت برخوردار خواهند بود و نباید هدف حمله قرار گیرند.
۲) بند ۱ در مورد واحدهای بهداری غیرنظامی نیز اعمال خواهد شد، مشروط بر این که:
الف) به یکی از طرف‌های مخاصمه تعلق داشته باشد؛
ب) از سوی مقامات ذیصلاح یکی از طرف‌های مخاصمه به رسمیت شناخته شده و مجاز باشد، یا
ج) بر طبق بند ۲ ماده ۹ این پروتکل و یا ماده ۲۷ کنوانسیون اول مجاز شمرده شود.
۳) از طرف‌های مخاصمه خواسته می‌شود که محل استقرار واحدهای بهداری خود را به یکدیگر اطلاع دهند. عدم ارائه چنین اطلاعاتی هیچ یک از طرف‌های مخاصمه را از وظیفه خود نسبت به رعایت مقررات بند ۱، معاف نمی‌سازد.
۴) در هیچ شرایطی نباید از واحدهای بهداری به عنوان سپری برای محافظت از هدف‌های نظامی در برابر حمله استفاده شود. در صورت امکان، طرف‌های مخاصمه باید اطمینان حاصل نمایند که واحدهای بهداری به نحوی مستقر شده باشند که حمله به هدف‌های نظامی امنیت این واحدها را به مخاطره نیاندازد.

ماده ۱۳. قطع حمایت از واحدهای بهداری غیرنظامی

۱) حمایتی که واحدهای بهداری غیرنظامی نسبت به آن ذیحق هستند، قطع نخواهد شد، مگر آنکه آن واحدها، خارج از وظایف انساندوستانه‌شان، برای اقداماتی زیان‌آور نسبت به دشمن مورد استفاده قرار گیرند. با این وجود، این حمایت تنها پس از دادن هشدار و در نظر گرفتن یک مهلت زمانی منطقی و پس از آن که به این هشدار توجهی نگردید، می‌تواند قطع شود.
۲) موارد زیر به عنوان اعمال زیان‌آور برای دشمن تلقی نخواهد شد:
الف) هرگاه کارکنان واحد بهداری غیرنظامی به سلاح‌های انفرادی سبک برای دفاع از خود یا مجروحان و بیماران تحت مسئولیت خود مجهز باشند؛
ب) هرگاه مراقبت از واحدهای بهداری غیرنظامی بر عهده نگهبانان ثابت یا در حال تردد یا واحدهای اسکورت گذاشته شده باشد؛
ج) هرگاه سلاح‌های کوچک و مهماتی که از مجروحان و بیماران گرفته شده و هنوز به سازمان مربوطه تحویل داده نشده است، در این واحدها یافت شود؛
د) هرگاه اعضای نیروهای مسلح یا سایر رزمندگان به دلایل پزشکی در واحدهای مزبور باشند.

ماده ۱۴. محدودیت‌های مربوط به مصادره واحدهای بهداری غیرنظامی

۱) دولت اشغال‌کننده موظف است اطمینان حاصل نماید که نیازهای پزشکی سکنه غیرنظامی در سرزمین اشغال شده همچنان تأمین شود.
۲) بنابراین مادامی که واحدهای بهداری غیرنظامی و تجهیزات، اسباب و وسایل یا خدمات، کارکنان و واحدهای بهداری غیرنظامی جهت تأمین خدمات پزشکی لازم برای سکنه غیرنظامی و برای ادامه مراقبت پزشکی از مجروحان و بیمارانی که قبلاً بستری شده‌اند مورد نیاز است، دولت اشغال‌کننده حق مصادره آنها را ندارد.
۳) دولت اشغال‌کننده در صورتی که قاعده کلی مندرج در بند ۲، را رعایت نماید، می‌تواند امکانات یاد شده را طبق شرایط زیر مصادره نماید:
الف) هرگاه این امکانات برای معالجات پزشکی مناسب و فوری مجروحان و بیماران عضو نیروهای مسلح دولت اشغال‌کننده و یا اسیران جنگی مورد نیاز باشد؛

ب) مصادره فقط تا هنگامی که این ضرورت وجود دارد، ادامه یابد، و

ج) ترتیبات فوری به عمل آید تا اطمینان حاصل شود که نیازهای پزشکی سکنه غیرنظامی و نیز مجروحان و بیماران تحت درمان که از این مصادره لطمه می‌بیند همچنان تأمین می‌شود.

ماده ۱۵- حمایت از کارکنان بهداری غیرنظامی و کارکنان مذهبی

۱) کارکنان بهداری غیرنظامی باید مورد احترام و حمایت قرار گیرند.

۲) در صورت لزوم در ناحیه‌ای که به علت عملیات جنگی خدمات پزشکی غیرنظامی دچار اختلال شده است باید کلیه کمک‌های موجود در اختیار کارکنان بهداری غیرنظامی قرار گیرد.

۳) دولت اشغال‌کننده کلیه مساعدت‌ها را نسبت به کارکنان بهداری غیرنظامی در سرزمین اشغال شده به عمل خواهد آورد تا آنها قادر باشند وظایف انساندوستانه خود را تا سرحد توانایی انجام دهند. دولت اشغال‌کننده نباید از کارکنان بهداری یاد شده بخواهد که در اجرای این وظایف برای درمان هیچ شخصی، جز بر مبنای دلایل پزشکی اولویت قائل شوند. آنها را نباید ناگزیر به انجام کارهایی کرد که مغایر مأموریت انساندوستانه آنها است.

۴) کارکنان بهداری غیرنظامی با رعایت اقداماتی که طرف ذریبط مخاصمه آنها را از لحاظ نظارت و ایمنی ضروری می‌داند، باید به هر محلی که خدمات آنها مورد نیاز است دسترسی داشته باشند.

۵) کارکنان غیرنظامی مذهبی باید مورد احترام و حمایت قرار گیرند. مقررات کنوانسیون‌ها و این پروتکل در خصوص حمایت و شناسایی کارکنان بهداری باید در مورد این اشخاص نیز به طور برابر اعمال گردد.

ماده ۱۶- حمایت از انجام وظایف درمانی

۱) هیچ شخصی را نمی‌توان تحت هیچ شرایطی به علت ارائه خدمات درمانی منطبق با اخلاق پزشکی، صرفنظر از این‌که چه کسی از این خدمات بهره‌مند شده است، مجازات نمود.

۲) اشخاصی را که به فعالیت‌های پزشکی اشتغال دارند نباید به ارتکاب اعمال یا انجام کارهایی مجبور کرد که با قواعد اخلاق پزشکی و یا سایر قواعد پزشکی در نظر گرفته شده به نفع مجروحان و بیماران یا با مقررات کنوانسیون‌ها یا این پروتکل مغایرت داشته باشد، و یا آنها را از اعمال یا انجام کارهایی که این قواعد و مقررات ایجاب می‌نماید، بازداشت.

۳) هیچ یک از اشخاصی را که به فعالیت‌های پزشکی اشتغال دارند نباید مجبور کرد اطلاعات مربوط به مجروحان و بیماران را که تحت مراقبت خود دارند یا قبلاً تحت مراقبت داشته‌اند، چنانچه این اطلاعات به عقیده آنها به ضرر بیماران مورد بحث یا خانواده‌های آنان باشد (در اختیار فردی از طرف دیگر مخاصمه، یا فردی از طرف خودی او - جز به موجب قوانین طرف اخیر الذکر - قرار دهند. با این حال مقررات مربوط به اعلام اجباری بیمارهای مسری می‌بایست رعایت گردد.

ماده ۱۷- نقش سکنه غیرنظامی و سازمان‌های امدادی

۱) سکنه غیرنظامی باید به مجروحان و بیماران و غریقان، حتی اگر به طرف دیگر مخاصمه تعلق داشته باشند، احترام گذارده و مرتکب هیچ عمل خشونت‌آمیزی علیه آنها نشوند. سکنه غیرنظامی و سازمان‌های امدادی نظیر جمعیت‌های ملی صلیب سرخ (هلال احمر، شیر و خورشید سرخ) اجازه دارند حتی به ابتکار خود، به جمع‌آوری و مراقبت از مجروحان و بیماران و غریقان حتی در مناطقی که در معرض حمله بوده یا اشغال شده است بپردازند. هیچ کس نباید به خاطر انجام چنین اقدامات انساندوستانه‌ای مورد آزار، تعقیب، محکومیت و یا مجازات قرار گیرد.

۲) طرف‌های مخاصمه می‌توانند از سکنه غیرنظامی و سازمان‌های امدادی مذکور در بند ۱ تقاضا کنند به جمع‌آوری و مراقبت از مجروحان و بیماران و غریقان و جستجو برای یافتن مردگان پرداخته و محل آنها را گزارش کنند. طرف‌های مخاصمه از کسانی که به این درخواست پاسخ مثبت بدهند حمایت کرده و تسهیلات لازم را در اختیار آنها خواهند گذارد. چنانچه طرف دیگر مخاصمه اداره منطقه را بدست گرفته یا آن را مجدداً در اختیار خود بگیرد، آن طرف نیز می‌بایست همان حمایت و تسهیلات را مادامی‌که به آنها نیاز است، فراهم سازد.

ماده ۱۸- شناسایی

۱) هر یک از طرف‌های مخاصمه اهتمام خواهد کرد تا اطمینان حاصل نماید که کارکنان بهداری، کارکنان مذهبی و واحدها و وسایل ترابری بهداری قابل شناسایی باشند.

۲) هر یک از طرف‌های مخاصمه همچنین اهتمام خواهد کرد روش‌ها و رویه‌هایی را اتخاذ و اجرا کند که شناسایی واحدها و وسایل ترابری بهداری را که دارای آرم و علائم مشخص کننده هستند، امکان‌پذیر سازد.

۳) کارکنان غیرنظامی بهداری و کارکنان غیرنظامی مذهبی در منطقه تحت اشغال و در نواحی که صحنه جنگ است و یا در آن احتمال وقوع درگیری می‌رود، می‌بایست با آرم مشخص کننده و برای شناسایی که مؤید وضعیت آنها باشد، قابل شناسایی باشند.

۴) با موافقت مقامات ذیصلاح، واحدها و وسایل ترابری بهداری با آرم مشخص‌کننده علامت‌گذاری خواهند شد. کشتی‌ها و شناورهای مذکور در ماده ۲۲ این پروتکل بر طبق مقررات کنوانسیون دوم علامت‌گذاری خواهند شد.

۵) علاوه بر آرم مشخص کننده، هر یک از طرف‌های مخاصمه می‌توانند استفاده از علائم مشخص کننده را نیز به نحوی که در فصل سوم از ضمیمه یک این پروتکل پیش‌بینی شده است برای شناسایی واحدها و وسایل ترابری بهداری مجاز نمایند. استثنائاً در موارد خاص مذکور در فصل یاد شده، وسایل ترابری بهداری می‌توانند از علامت مشخص کننده بدون داشتن آرا مشخص کننده استفاده کنند.

۶) اجرای مفاد بندهای ۱ تا ۵ این ماده تابع فصل‌های یکم تا سوم ضمیمه ۱ این پروتکل می‌باشد. علائمی که در فصل سوم ضمیمه ۱ برای استفاده انحصاری واحدها و وسایل ترابری بهداری در نظر گرفته شده است، جز در موارد پیش‌بینی شده در آن، برای مقصود دیگری غیر از شناسایی واحدها و وسایل ترابری بهداری به کار گرفته نخواهد شد.

۷) این ماده هیچ نوع استفاده گسترده‌تر از آرا مشخص کننده را در زمان صلح، فراتر از آنچه که در ماده ۴۴ کنوانسیون اول آمده است، مجاز نمی‌سازد.

۸) مقررات کنوانسیون‌ها و این پروتکل در مورد نظارت بر استفاده از آرم مشخص کننده و جلوگیری و مقابله با هر نوع سوء استفاده از آن در مورد علائم مشخص کننده نیز قابل اعمال می‌باشد.

ماده ۱۹. دولت‌های بی‌طرف و سایر دولت‌هایی که طرف مخاصمه نیستند
دولت‌های بی‌طرف و سایر دولت‌هایی که طرف مخاصمه نیستند، باید مقررات مربوطه این پروتکل را نسبت به اشخاص تحت حمایت این قسمت که ممکن است در سرزمین خود پذیرفته یا آنها را تحت نظر نگاه داشته‌اند و نیز اجساد مردگان طرف‌های مخاصمه که ممکن است در آن سرزمین بیابند، اعمال کنند.

ماده ۲۰. ممنوعیت اقدامات تلافی‌جویانه
اقدام تلافی‌جویانه علیه اشخاص و اموال مورد حمایت این قسمت، ممنوع است.

بخش دوم: ترابری بهداری

ماده ۲۱. خودروهای بهداری
خودروهای بهداری، به عنوان واحدهای بهداری سیار به موجب کنوانسیون‌ها و این پروتکل از احترام و حمایت برخوردار خواهند بود.

ماده ۲۲. کشتی‌های بیمارستانی و شناورهای نجات ساحلی
(۱) مقررات کنوانسیون‌ها در خصوص:
الف) شناورهای مذکور در مواد ۲۲، ۲۴، ۲۵ و ۲۷ کنوانسیون دوم؛
ب) قایق‌های نجات و شناورهای کشتی‌های مذکور.
ج) کارکنان و خدمه آنها، و
د) مجروحان، بیماران و غریقان حاضر در عرشه آنها
در مواردی نیز که این کشتی‌ها حامل مجروحان، بیماران و غریقان غیرنظامی می‌باشند، که متعلق به هیچ یک از طبقه‌های مذکور در ماده ۱۳ کنوانسیون دوم نیستند، نیز تسری خواهد یافت. چنین افراد غیرنظامی را نباید تسلیم طرف غیرخودی آنها نمود یا در دریا دستگیر کرد. چنانچه این افراد خود را در دست طرف غیرخودی مخاصمه بیابند، مشمول کنوانسیون چهارم و این پروتکل خواهند بود.

(۲) حمایتی که در کنوانسیون‌ها از کشتی‌های مذکور در ماده ۲۵ کنوانسیون دوم، به عمل آمده است شامل آن دسته از کشتی‌های بیمارستانی که به خاطر مقاصد انسان دوستانه به وسیله:
الف) یک دولت بی‌طرف یا دولت دیگری که طرف مخاصمه نیست، یا
ب) یک سازمان بی‌طرف بشردوستانه بین‌المللی،
در اختیار یکی از طرف‌های مخاصمه قرار گرفته است نیز می‌شود، مشروط بر این که در هر دو مورد، مراتب مذکور در ماده یاد شده مراعات شده باشد.

(۳) شناورهای کوچک مذکور در ماده ۲۷ کنوانسیون دوم، حتی اگر مراتب اعلام پیش‌بینی شده در این ماده در مورد آنها صورت نگرفته باشد، از حمایت برخوردار خواهند شد. معهذ از طرف‌های مخاصمه خواسته می‌شود که مشخصات چنین شناورهایی را به یکدیگر اطلاع دهند تا احراز هویت و شناسایی آنها تسهیل گردد.

ماده ۲۳. سایر کشتی‌ها و شناورهای بهداری

(۱) کشتی‌ها و شناورهای بهداری غیر از آنها که مشمول ماده ۲۲ این پروتکل و ماده ۲۸ کنوانسیون دوم می‌باشند. نیز چه در دریا یا در آب‌های دیگر، همانند واحدهای بهداری سیار طبق کنوانسیون‌ها و این پروتکل از احترام و حمایت برخوردار خواهند بود. نظر به این که این

حمایت تنها در صورتی می‌تواند اعمال شود که آنها به عنوان کشتی و شناور بهداری مورد شناسایی و تعیین هویت برار گیرند، لذا این وسایل ترابری می‌بایست با آرم مشخص کننده علامت‌گذاری شده و تا آنجا که ممکن است بند دوم ماده ۴۳ کنوانسیون دوم را مراعات نمایند. ۲) کشتی‌ها و شناورهای اشاره شده در بند ۱ تابع قوانین جنگی خواهند بود. هر کشتی جنگی واقع در سطح آب که قادر باشد بی‌درنگ فرمان خود را به اجرا درآورد می‌تواند به آنها دستور توقف یا دور شدن داده یا آنها را مجبور به انتخاب مسیر معینی کند و این کشتی‌های یا شناورها ناگزیرند همه این دستورها را اطاعت نمایند. مادامی که به وجود چنین کشتی‌ها و شناورهای برای مجروحان، بیماران و غریقان حاضر در عرشه آنها نیاز باشد، نمی‌توان آنها را از مأموریت پزشکی‌شان منحرف ساخت.

۳) حمایت مقرر شده در بند ۱ فقط به موجب شرایط تعیین شده در مواد ۳۴ و ۳۵ کنوانسیون دوم قطع خواهد شد. عدم اطاعت از فرمانی که بر طبق بند ۲ صادر شده است یک عمل زیان‌آور برای دشمن، موضوع ماده ۳۴ کنوانسیون دوم تلقی خواهد شد. ۴) هر یک از طرفهای مخاصمه، حتی الامکان هر چه زودتر قبل از حرکت کشتی‌ها و شناورهای بهداری، می‌تواند نام، مشخصات، زمان پیش‌بینی شده، مسیر و سرعت تخمینی آنها را، به خصوص در مورد کشتی‌های با وزن ناخالص بیش از ۲۰۰۰ تن، به طرف دیگر مخاصمه اطلاع دهد، و نیز می‌تواند هرگونه اطلاعات دیگری را که شناسایی و تعیین هویت کشتی‌های مذکور را تسهیل نماید، ارائه کند. طرف دیگر مخاصمه باید وصول این اطلاعات را اعلام نماید.

۵) مقررات ماده ۳۷ کنوانسیون دوم، در مورد کارکنان بهداری و کارکنان مذهبی چنین کشتی‌ها و شناورهای نیز اعمال خواهد شد. ۶) مقررات کنوانسیون دوم در مورد مجروحان، بیماران و غریقانی که به طبقه بندی‌های مذکور در ماده ۱۲ کنوانسیون دوم و ماده ۴۴ این پروتکل تعلق دارد و ممکن است در عرشه چنین کشتی‌ها و شناورهای بهداری حضور داشته باشند، اعمال خواهد شد. غیرظامیان مجروح، بیمار و غریق که در شمار طبقه بندی‌های مذکور در ماده ۱۲ کنوانسیون دوم نیستند، ملزم نخواهند بود که در دریا تسلیم طرف مخاصمه غیرخودی شده و یا از چنین کشتی‌ها یا شناورهای خارج شوند. چنانچه این افراد به دست طرف مخاصمه غیرخودی بیافتند، تحت شمول کنوانسیون چهارم و این پروتکل خواهند بود.

ماده ۲۴. حمایت از هواپیماهای بهداری

هواپیماهای بهداری، با رعایت مقررات این قسمت، از احترام و حمایت برخوردار خواهند بود.

ماده ۲۵. هواپیماهای بهداری در مناطقی که در اختیار طرف مخالف نیست

احترام به هواپیماهای بهداری یک طرف مخاصمه و حمایت از آنها که در مناطق خشکی که عملاً تحت اختیار نیروهای دوست بوده یا بر فراز این مناطق یا در مناطق دریایی که عملاً تحت نظارت طرف مخالف نیست یا بر فراز آن مناطق، مستلزم کسب موافقت قبلی از طرف دیگر مخاصمه نیست. با وجود این، به منظور ایمنی بیشتر، طرف مخاصمه‌ای که هواپیماهای بهداری آن در این مناطق فعالیت می‌کنند، به خصوص هنگامی که چنین هواپیمایی در تیررس سیستم‌های سلاح‌های زمین به هوای طرف دیگر در پرواز باشند، می‌تواند طبق مفاد ماده ۲۹، موضوع را به طرف دیگر مخاصمه اطلاع دهد.

ماده ۲۶. هواپیماهای بهداری در مناطق برخورد یا مناطق مشابه

۱) حمایت از هواپیماهای بهداری در داخل و بر فراز منطقه برخورد که عملاً در اختیار نیروهای دوست است و در داخل یا بر فراز مناطقی که وضعیت کنترل عملی آن به وضوح مشخص نشده است، فقط با موافقت قبلی مقامات نظامی ذیصلاح طرفهای مخاصمه به نحو مذکور در ماده ۲۹ می‌تواند به طور کامل اعمال شود. چنانچه چنین موافقتی صورت نگرفته باشد، با وجود آنکه هواپیماهای بهداری با پذیرش خطر اقدام به پرواز کنند، با این حال در صورتی که مورد شناسایی قرار گیرند باید از احترام برخوردار شوند.

۲) «منطقه برخورد» عبارت از هر منطقه در خشکی است که در آنجا عناصر مقدم جبهه نیروهای دو طرف با یکدیگر برخورد دارند، به خصوص در جایی که در معرض آتش مستقیم زمینی قرار داشته باشند.

ماده ۲۷. هواپیماهای بهداری در مناطق تحت کنترل طرف مخالف

۱) هواپیماهای بهداری متعلق به یکی از طرفهای مخاصمه در هنگام پرواز بر فراز سرزمین یا مناطق خشکی یا دریایی که عملاً تحت کنترل طرف دیگر است به شرطی از حمایت برخوردار خواهد بود که قبلاً موافقت مقامات ذیصلاح طرف دیگر با چنین پروازهایی به دست آمده باشد.

۲) یک هواپیمای بهداری که بدون موافقت طرف دیگر مخاصمه یا خارج از شرایط توافق مذکور در بند ۱ بر فراز منطقه‌ای پرواز می‌کند که عملاً تحت کنترل دشمن است، خواه این پرواز ناشی از خطای هوانوردی یا به دلیل یک موقعیت اضطراری مربوط به ایمنی پرواز باشد، باید برای شناساندن خود تمامی کوشش‌های لازم را به عمل آورده و وضعیت را به طرف مخالف اطلاع دهد. طرف دیگر مخاصمه به محض آن که چنین هواپیمای بهداری را شناسایی کرد، باید قبل از توسل به حمله علیه هواپیما هر تلاش معقولانه‌ای را به عمل آورد تا به هواپیما دستور فرود در خشکی بر سطح آب را طبق بند ۱ ماده ۳۰ داده و یا اقدامات دیگری جهت حفظ منافع خود انجام دهد و در هر دو مورد به آن فرصت اجرای این دستورها را بدهد.

ماده ۲۸ - محدودیت‌های مربوط به عملیات هواپیمای بهداری

۱) استفاده طرف‌های مخاصمه از هواپیماهای بهداری خود به منظور کسب برتری نظامی بر طرق مخالف ممنوع است. حضور هواپیماهای بهداری نباید جهت مصون نگه داشتن هدف‌های نظامی از حمله مورد استفاده قرار گیرد.

۲) هواپیماهای بهداری نباید به منظور جمع‌آوری یا انتقال اطلاعات جاسوسی به کار گرفته شده و نباید مجهز به دستگاه‌هایی برای این مقصود باشند. حمل هر شخص یا محموله‌ای که در تعریف بند ۶ ماده ۸ نیامده است، در این هواپیما ممنوع است. حمل وسایل شخصی سرنشینان و یا حمل وسایلی که تنها به منظور تسهیل در امر هوانوردی، مخابرات یا شناسایی است، در شمار اقلام ممنوعه نیست.

۳) هواپیمای بهداری حق حمل سلاح را ندارند، مگر سلاح‌های کوچک و مهماتی که از مجروحان، بیماران و غریقان در داخل هواپیما گرفته شده و هنوز به نهاد ذیصلاح تحویل داده نشده است و نیز سلاح‌های سبک انفرادی که ممکن است به منظور قادر ساختن کارکنان بهداری در داخل هواپیما برای دفاع از خود و مجروحان، بیماران و غریقان تحت مراقبت آنها مورد نیاز باشد.

۴) هواپیمای بهداری هنگام انجام پروازهای مذکور در مواد ۲۶ و ۲۷ برای جستجوی مجروحان، بیماران و غریقان مورد استفاده قرار نخواهند گرفت، مگر اینکه موافقت قبلی طرف مخالف تحصیل شده باشد.

ماده ۲۹ - اطلاعیه‌ها و توافقی‌ها در خصوص هواپیمای بهداری

۱) اطلاعیه‌های موضوع ماده ۲۵، یا درخواست‌های ارائه شده جهت تحصیل موافقت قبلی موضوع مواد ۲۶، ۲۷، (۴) ۲۸ و ۳۱ باید متضمن تعداد هواپیماهای بهداری پیشنهاد شده و برنامه‌های پرواز و وسایل شناسایی آنها باشد و صدور چنین اطلاعیه‌ها و اعلام چنین درخواست‌هایی متضمن این معنی خواهد بود که هر پرواز بر طبق ماده ۲۸ انجام خواهد شد.

۲) طرفی که اطلاعیه موضوع ماده ۲۵ دریافت می‌کند، باید فوراً وصول چنین اطلاعیه‌ای را اعلام نماید.

۳) طرفی که یک تقاضای موافقت قبلی موضوع مواد ۲۶، ۲۷، (۴) ۲۸ یا ۳۱ را دریافت می‌کند، باید تا آنجا که امکان دارد در اسرع وقت به طرف درخواست کننده اعلام کند که:

الف) با درخواست موافقت شده است؛

ب) درخواست رد شده است، یا

ج) پیشنهادهایی معقولانه دیگری را به جای درخواست مذکور ارائه دهد. طرف مذکور همچنین می‌تواند پیشنهاد منع یا محدودیت سایر پروازها در منطقه را در طول زمان مورد نظر بدهد. چنانچه طرف درخواست کننده پیشنهادهایی مزبور را بپذیرد، باید مراتب پذیرش خود را به طرف دیگر اعلام نماید.

۴) طرف‌های مخاصمه باید اقدامات لازم را به عمل آورند تا اطمینان حاصل نمایند که صدور اطلاعیه‌ها و حصول توافق به سرعت انجام شود.

۵) طرف‌های مخاصمه همچنین اقدامات لازم را به عمل خواهند آورد تا محتوای این اطلاعیه‌ها و توافقی‌ها سریعاً در بین واحدهای نظامی مربوطه منتشر شود و باید وسایل شناسایی مورد استفاده هواپیماهای بهداری مورد نظر را به این واحدها اطلاع دهند.

ماده ۳۰ - فرود و بازرسی هواپیماهای بهداری

۱) می‌توان به هواپیماهای بهداری که بر فراز مناطقی که عملاً در اختیار طرف دیگر مخاصمه است یا مناطقی که وضعیت کنترل آن به وضوح مشخص نشده است، پرواز می‌کنند، به نحو مقتضی فرمان داد که بر زمین یا بر روی آب فرود آید تا بازرسی بر طبق بندهای زیر صورت گیرد. هواپیماهای بهداری باید از چنین فرمان‌هایی پیروی کنند.

۲) هرگاه چنین هواپیمایی خواه در اجرای دستور یا به دلایل دیگری بر زمین یا بر روی آب فرود آید، بازرسی از هواپیما صرفاً جهت تعیین موضوع‌های مذکور در بندهای ۲ و ۴ صورت خواهد گرفت. هرگونه بازرسی از این نوع باید بدون تأخیر آغاز شده و با سرعت انجام شود. طرف بازرسی کننده نباید درخواست نماید که مجروحان و بیماران از هواپیما خارج شوند، مگر آنکه خروج آنها برای بازرسی ضروری باشد. به هر حال طرف بازرسی‌کننده باید اطمینان حاصل نماید که بازرسی هواپیما یا خارج شدن مجروحان و بیماران لطمه‌ای به حال آنها وارد نخواهد کرد.

۳) چنانچه بر اثر بازرسی کشف شود که هواپیما:

الف) یک هواپیمای بهداری به مفهومی است که در بند ۱۰ ماده ۸ اشاره شده است.

ب) شرایط مندرج در ماده ۲۸ را نقض نکرده است، و

ج) در مواردی که نیاز به موافقت قبلی باشد، بدون اخذ چنین موافقتی یا بر خلاف آن پرواز نکرده است، به هواپیمای مزبور و سرنشینان آن که متعلق به طرف دیگر مخاصمه یا یک دولت بی‌طرف یا متعلق به دولتی است که طرف مخاصمه نیست، باید بدون درنگ اجازه ادامه پرواز داده شود.

۴) چنانچه بر اثر بازرسی معلوم شود که هواپیما:

الف) یک هواپیمای بهداری به مفهومی که در بند ۱۰ ماده ۸ اشاره شده، نیست.

ب) شرایط مندرج در ماده ۲۸ را نقض کرده، یا

ج) در مواردی که نیاز به موافقت قبلی باشد، بدون اخذ چنین موافقتی یا برخلاف آن پرواز کرده است، هواپیمای مزبور را می‌توان توقیف نمود. نحوه رفتار با سرنشینان این هواپیما بر طبق مقررات مربوطه کنوانسیون‌ها و این پروتکل خواهد بود. هر هواپیمای توقیف شده‌ای که به عنوان یک هواپیمای بهداری دائمی اختصاص یافته باشد، پس از توقیف، فقط به عنوان هواپیمای بهداری مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

ماده ۳۱. دولت‌های بی‌طرف و سایر دولت‌هایی که طرف مخاصمه نیستند

۱) هواپیماهای بهداری، جز با موافقت قبلی، بر فراز قلمرو یک دولت بی‌طرف یا سایر دولت‌هایی که طرف مخاصمه نیستند به پرواز در نیامده یا در قلمرو آن فرود نخواهد آمد. با این حال در صورت وجود چنین توافق، این هواپیماها باید در تمام مدت پرواز خود و نیز در مدت هر توقف احتمالی در قلمرو مربوطه مورد احترام قرار گیرند. معهدا هواپیماهای مزبور باید هر فرمانی برای فرود آمدن بر زمین یا بر روی آب را به نحو مقتضی اطاعت نمایند.

۲) چنانچه یک هواپیمای بهداری بدون موافقت یا با تخلف از شرایط موافقت قبلی به علت خطای هوانوردی یا وضع اضطراری که به ایمنی هواپیما لطمه می‌زند ناگزیر به پرواز بر فراز قلمرو یک دولت بی‌طرف یا سایر دولت‌هایی که طرف مخاصمه نیستند، بشود باید تمامی کوشش‌های خود را برای اعلام پرواز و شناسایی خود به عمل آورد. به محض اینکه چنین هواپیمای بهداری شناسایی شد، آن دولت باید کلیه مساعی خود را به کار بندد تا بر طبق بند ۱ ماده ۳۰ به هواپیما فرمان دهد بر زمین یا بر روی آب فرود آید، یا اقدام دیگری را برای تضمین منافع خود به کار بندد، و در هر دو صورت به هواپیما به اندازه کافی فرصت دهد که این فرمان را اجرا نماید.

۳) چنانچه یک هواپیمای بهداری خواه با موافقت و یا بر اثر وضعیت مذکور در بند ۲، در قلمرو یک دولت بی‌طرف یا دولت دیگری که طرف مخاصمه نیستند بر زمین یا بر روی آب فرود آید اعم از اینکه فرود طبق دستور یا به دلایل دیگری صورت گرفته باشد، هواپیما شمول بازرسی خواهد بود تا مشخص شود که به راستی یک هواپیمای بهداری می‌باشد. بازرسی باید بی‌درنگ آغاز گردیده و با سرعت انجام شود. طرف بازرسی کننده نباید درخواست نماید که مجروحان و بیماران متعلق به طرف گرداننده هواپیما از آن خارج شوند، مگر آن که این کار برای بازرسی ضرورت داشته باشد. به هر حال طرف بازرسی کننده باید اطمینان حاصل نماید که بازرسی هواپیما یا خارج کردن مجروحان و بیماران لطمه‌ای به وضع آنان نخواهد زد. چنانچه بر اثر بازرسی معلوم شود که هواپیما واقعاً یک هواپیمای بهداری است، باید به هواپیما سرنشینان آن، به استثنای کسانی که بر اساس قواعد حقوق بین‌الملل قابل اجرا در مخاصمات مسلحانه باید بازداشت شوند، اجازه داده شود پرواز خود را از سرگیرند و همچنین باید تسهیلات لازم برای ادامه پرواز در اختیار آنان گذارده شود. چنانچه بر اثر بازرسی معلوم شود که هواپیما یک هواپیمای بهداری نیست، هواپیما توقیف گردیده و با سرنشینان آن طبق بند ۴ رفتار خواهد شد.

۴) مجروحان، بیماران و غریقانی که با موافقت مقامات محلی در قلمرو یک دولت بی‌طرف یا دولتی که طرف مخاصمه نیست، از یک هواپیمای بهداری پیاده شده‌اند، غیر از مواردی که این امر موقتی بوده است، هرگاه قواعد حقوق بین‌الملل قابل اجرا در مخاصمات مسلحانه ایجاب نماید، بازداشت خواهند شد به گونه‌ای که نتوانند مجدداً در مخاصمات شرکت کنند، مگر آنکه بین آن دولت و طرف‌های مخاصمه به نحو دیگری توافق شده باشد. هزینه بستری شدن و تحت نظر قرار دادن، به عهده دولتی خواهد بود که اشخاص مأمور به آن تعلق دارند.

۵) دولت‌های بی‌طرف یا سایر دولت‌هایی که طرف مخاصمه نیستند، باید کلیه شرایط و محدودیت‌های مربوط به عبور هواپیماهای بهداری از فراز خاک خود یا فرود آن‌ها در قلمروشان را در مورد همه طرف‌های مخاصمه به طور یکسان اعمال نمایند.

بخش سوم: اشخاص مفقود الاثر و متوفی

ماده ۳۲. اصول کلی

در اجرای این بخش، فعالیت‌های طرف‌های معظم متعاهد، طرف‌های مخاصمه و سازمان‌های بین‌المللی بشردوستانه مذکور در کنوانسیون‌ها و این پروتکل، عمدتاً تابع حق خانواده‌ها در آگاهی یافتن از سرنوشت بستگانشان می‌باشد.

ماده ۳۳. اشخاص مفقود الاثر

۱) به محض مساعد بودن شرایط، و حداکثر از هنگام پایان یافتن مخاصمات فعال، هر یک از طرف‌های مخاصمه باید به جستجوی اشخاصی بپردازد که از سوی طرف دیگر مخاصمه مفقود الاثر اعلام شده‌اند. طرف اخیرالذکر باید هرگونه اطلاعات مربوط به این قبیل اشخاص را در اختیار طرق دیگر قرار دهد تا کار چنین تجسس‌هایی تسهیل شود.

۲) به منظور تسهیل کار جمع‌آوری اطلاعات بر طبق بند قبل، هر یک از طرف‌های مخاصمه باید اقدامات زیر را در خصوص اشخاصی که به موجب کنوانسیون‌ها و پروتکل حاضر از توجه مساعدتری برخوردار نیستند، معمول دارند:

الف) اطلاعات تعیین شده در ماده ۲۸ کنوانسیون چهارم در خصوص اشخاصی که برای مدت بیش از دو هفته در اثر مخاصمات یا اشغال بازداشت و زندانی شده و یا به نحو دیگری به اسارت گرفته شده‌اند و یا در طی هر مدت از بازداشت درگذشته‌اند را ثبت نماید.

ب) تا حد امکان کار جستجوی این قبیل اشخاص و ثبت اطلاعات مربوط به آنها را، اگر در نتیجه مخاصمات یا اشغال در شرایط دیگری فوت کرده باشند، تسهیل کرده یا در صورت لزوم، به آن مبادرت نمایند.

۲) اطلاعات مربوط به اشخاصی که بر طبق بند قبل مفقودالثر اعلام شده‌اند و درخواست چنین اطلاعاتی می‌بایست یا به طور مستقیم، یا از طریق دولت حامی، یا دفتر مرکزی ردیابی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و جمعیت‌های ملی صلیب سرخ (هلال احمر، شیر و خورشید سرخ) ارسال شود. در مواردی که این اطلاعات از طریق کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و دفتر مرکزی ردیابی آن ارسال نشده باشد، هر یک از طرف‌های مخاصمه می‌بایست اطمینان حاصل نماید که این اطلاعات به دفتر مرکزی ردیابی نیز فرستاده شود.

۴) طرف‌های مخاصمه می‌بایست اهتمام نمایند تا در خصوص ترتیبات مربوط به گروه‌های تجسس، شناسایی و انتقال مردگان از مناطق جنگی، از جمله در مورد اینکه، در صورت اقتضاء افراد طرق دیگر مخاصمه این گروه‌ها را هنگام انجام مأموریت در مناطق تحت کنترل طرف مذکور همراهی نمایند، به توافق دست یابند. افراد این گروه‌ها مادامی که صرفاً به انجام این وظایف می‌پردازند مورد احترام و حمایت خواهند بود.

ماده ۳۴. بقایای اشخاص متوفی

۱) بقایای اجساد اشخاصی که به دلایل مربوط به اشغال یا در مدت بازداشت ناشی از اشغال یا مخاصمات درگذشته‌اند، یا اجساد کسانی که تبعه کشوری که در آنجا در نتیجه مخاصمات فوت کرده‌اند نیستند، در صورتی که اجساد و مدفن آنها از توجه مساعدتری به موجب کنوانسیون‌ها و این پروتکل برخوردار نباشند، می‌باید آنگونه که در ماده ۱۳۰ کنوانسیون چهارم پیش‌بینی شده، مورد احترام قرار گرفته، نگهداری و علامت‌گذاری شود.

۲) به محض اینکه اوضاع و روابط بین طرف‌های مخاصمه اجازه دهد، طرف‌های معظم متعهدی که در قلمرو آنها مدفن، و بر حسب مورد سایر محل‌های دفن اجساد اشخاصی قرار دارد که بر اثر مخاصمات یا در مدت زمان اشغال یا در بازداشت فوت کرده‌اند، موافقت‌نامه‌هایی را منعقد خواهند کرد تا:

الف) دسترسی بستگان متوفی و نمایندگان ادارات رسمی ثبت متوفیات به این قبور تسهیل شده و نیز ترتیبات عملی برای این دسترسی‌ها تنظیم گردد.

ب) از این قبور به طور دائمی حمایت و نگهداری شود.

ج) بازگرداندن اجساد درگذشتگان و وسایل شخصی آنها به کشور موطن‌شان بنا بر درخواست آن کشور و چنانچه کشور مربوطه مخالف نباشد، بنا بر درخواست نزدیکترین خویشاوندان آنها، تسهیل گردد.

۳) در صورت عدم حصول توافق‌های پیش‌بینی شده در بند ۲ (ب) و (ج)، و چنانچه کشور موطن این درگذشتگان مایل نباشد که ترتیب نگهداری از این قبور را با هزینه خود بدهد، طرف معظم متعهدی که قبور مزبور در قلمرو آن واقع شده است می‌تواند پیشنهاد کند که بازگرداندن اجساد درگذشتگان به موطن‌شان را تسهیل نماید. چنان این پیشنهاد مورد قبول واقع نشده باشد، طرف معظم متعهد مزبور می‌تواند پس از سپری شدن پنج سال از تاریخ پیشنهاد مذکور و با اطلاع مراتب به کشور موطن، ترتیبات موجود در قوانین خود مربوط به گورستان‌ها و قبور را به مرحله اجراء درآورد.

۴) طرف معظم متعهدی که قبرهای مذکور در این ماده در تلمرو آن قرار دارد، فقط در موارد زیر می‌تواند مبادرت به نبش قبر نماید:

الف) بر طبق بند ۲ (ج) و بند ۳، یا

ب) در موردی که نبش قبر دارای ضرورت عمومی فوق‌العاده‌ای، از جمله ضرورت‌های پزشکی و تحقیقاتی، باشد که در این صورت طرف معظم متعهد باید همواره به اجساد احترام گذارده و قصد خود مبنی بر نبش قبر و جزئیات محل در نظر گرفته شده برای تدفین مجدد را به کشور موطن اطلاع دهد.

قسمت سوم
شیوه‌ها و وسایل جنگی
رزمندگان و وضعیت اسیران جنگی
بخش اول: شیوه‌ها و وسایل جنگی

ماده ۲۵. قواعد اساسی

(۱) حق طرف‌های مخاصمه در انتخاب شیوه‌ها و وسایل جنگی در هیچ مخاصمه مسلحانه‌ای نامحدود نیست.
(۲) به کار بردن سلاح‌ها، پرتاب شونده‌ها و مواد و شیوه‌های جنگی از نوعی که منجر به وارد آوردن صدمات بیش از حد و درد و رنج غیر ضروری می‌شود، ممنوع است.
(۳) به کار بردن شیوه‌ها یا وسایل جنگی که هدف از آنها وارد آوردن خسارات شدید، گسترده و درازمدت بر محیط زیست طبیعی باشد یا احتمال می‌رود چنین اثراتی داشته باشد، ممنوع است.

ماده ۲۶. سلاح‌های جدید

طرف‌های معظم متعاهد در هنگام تحقیق توسعه، تملک یا در اختیارگرفتن یک اسلحه، وسیله یا شیوه جدید جنگی، موظفند تعیین نمایند که آیا کاربرد آن در برخی یا در تمامی وضعیت‌ها، بر طبق این پروتکل یا سایر قواعد حقوق بین‌الملل قابل اعمال بر آن طرف معظم متعاهد، ممنوع است یا خیر.

ماده ۳۷. ممنوعیت نیرنگ

(۱) قتل، مجروح یا اسیرکردن یکی از افراد دشمن، با توسل به نیرنگ ممنوع است. اعمالی که باعث برانگیختن حس اعتماد یکی از افراد دشمن گردیده و وی را متقاعد سازد که طبق قواعد حقوق بین‌الملل قابل اعمال در مخاصمات مسلحانه، حق دارد از حمایت برخوردار شود یا موظف است حمایت خود را اعطا نماید. و منظور آن باشد که به این حد اعتماد خیانت شود، نیرنگ محسوب می‌گردد.
اعمال مشروح در زیر از مصادیق نیرنگ می‌باشد:
الف) تظاهر به قصد مذاکره تحت پرچم متارکه جنگ یا تسلیم؛
ب) تظاهر به عجز و ناتوانی به دلیل زخمی یا بیمار بودن؛
ج) تظاهر به غیر نظامی بودن و برخوردار بودن از وضعیت غیر رزمنده؛ و
د) تظاهر به داشتن وضعیتی که از حمایت برخوردار می‌باشد با استفاده از علامت‌ها و نشانه‌ها با لباس‌های متحد الشکل مربوط به سازمان ملل متحد و یا مربوط به دولت‌های بی‌طرف و یا سایر دولت‌هایی که طرف مخاصمه نیستند.
(۲) حیل‌های جنگی ممنوع نیست. منظور از این قبیل حیل‌ها اعمالی است که به منظور گمراه کردن دشمن و یا وادار ساختن او به اقدام‌های غیر محتاطانه صورت می‌گیرد که با این حال مغایر قواعد حقوق بین‌الملل قابل اعمال در مخاصمات مسلحانه نیست، نیرنگ محسوب نمی‌شود زیرا این حیل‌ها حس اعتماد دشمن را در قبال حمایت به موجب قواعد مذکور برنمی‌انگیزد. نمونه‌هایی از اینگونه حیل‌ها عبارتند از: استتار، استفاده از تله، انجام عملیات ساختگی و دادن اطلاعات نادرست.

ماده ۳۸. آرم‌های به رسمیت شناخته شده

(۱) استفاده نادرست از آرم مشخص کننده صلیب سرخ، هلال احمر یا شیر و خورشید سرخ و یا سایر آرم‌ها و علامت‌های پیش‌بینی شده در کنوانسیون‌ها و این پروتکل ممنوع است. همچنین، در مخاصمات مسلحانه، سوء استفاده عمدی از سایر آرم‌ها و علامت‌های مورد حمایت و شناخته شده بین‌المللی، از جمله پرچم متارکه و آرم حمایت شده مالکیت فرهنگی، ممنوع است.
(۲) استفاده از آرم مشخص سازمان ملل متحد، جز به گونه‌ای که سازمان اجازه داده باشد، ممنوع است.

ماده ۳۹. آرم‌های ملی

(۱) در مخاصمات مسلحانه، استفاده از پرچم‌ها یا نشانه‌های نظامی، آرم‌ها یا لباس‌های متحد الشکل دولت‌های بی‌طرف یا سایر دولت‌هایی که طرف مخاصمه نیستند ممنوع است.
(۲) استفاده از پرچم‌ها و آرم‌های نظامی یا نشان‌ها و لباس‌های متحدالشکل طرف مخالف به هنگام حمله یا به منظور پوشش دادن به عملیات نظامی یا پشتیبانی، حمایت یا جلوگیری از آن ممنوع است.
(۳) هیچ یک از مقررات این ماده و یا بند ۱ (د) ماده ۳۷ لطمه‌ای به قواعد شناخته شده موجود بین‌المللی قابل اجرا در مورد جاسوسی یا در مورد استفاده از پرچم‌ها به هنگام هدایت مخاصمه مسلحانه در دریا، وارد نخواهد کرد.

صدور فرمان مبنی بر اینکه هیچ کس زنده باقی نماند، و یا تهدید دشمن با چنین فرمانی و یا هدایت مخاصمات بر این مبنا، ممنوع است.

ماده ۴۱. حفاظت از دشمنی که از کارزار خارج شده است

(۱) شخصی که به عنوان خارج از کارزار شناخته شده، یا با توجه به اوضاع و احوال می‌بایست به این عنوان شناخته شود، نباید هدف حمله واقع گردد.

(۲) شخصی «خارج از کارزار» محسوب می‌شود که:

(الف) در دست نیروهای طرف مخالف خود باشد؛

(ب) به طور روشن قصد خود را مبنی بر تسلیم شدن بیان نماید؛

(ج) در حال بیهوشی بوده و یا به دلیل جراحت و بیماری قادر به دفاع از خود نباشد.

مشروط بر اینکه در هر یک از این موارد از دست زدن به هرگونه عمل خصمانه خودداری کرده و قصد فرار نداشته باشد.

(۳) هرگاه اشخاصی که از حق حمایت به عنوان اسیر جنگی برخوردارند در شرایط غیر عادی رزمی به دست طرف مخالف بیفتند، که مانع انتقال آنها طبق شرایط مذکور در بخش اول از قسمت سوم کنوانسیون سوم باشد، باید آزاد شده و تمامی احتیاطهای ممکن در خصوص حفظ امنیت آنها رعایت شود.

ماده ۴۲. سرنشینان هواپیما

(۱) هیچ یک از اشخاصی را که در حال اضطرار با چتر نجات از یک هواپیما به پایین می‌پرند نباید در زمان فرود هدف حمله قرار داد.

(۲) به شخصی که در حال اضطرار از هواپیما با چتر نجات فرود آمده است، بعد از فرود در قلمروی که در اختیار طرف مقابل است، فرصت داده خواهد شد تا قبل از این که هدف حمله قرار گیرد، تسلیم شود، مگر آنکه آشکار شود که او به یک عمل خصمانه مبادرت می‌نماید.

(۳) سربازان هواپرد تحت حمایت این ماده قرار ندارند.

بخش دوم: وضعیت رزمنده و اسیر جنگی

ماده ۴۳. نیروهای مسلح

(۱) نیروهای مسلح یک طرف مخاصمه مرکب از کلیه نیروهای مسلح سازمان یافته، گروه‌ها و واحدهایی است که تحت نظر فرماندهی قرار دارند که در قبال اعمال زیردستان خود در برابر آن طرف مسئول هستند، حتی اگر حکومت یا مقامی نماینده آن طرف باشد که از سوی طرف دیگر مخاصمه به رسمیت شناخته نشده باشد. چنین نیروهای مسلحی باید تابع یک نظام انضباطی داخلی باشند که از جمله باید رعایت قواعد حقوق بین‌المللی قابل اجرا در مخاصمات مسلحانه را به اجرا بگذارد.

(۲) اعضای نیروهای مسلح یک طرف مخاصمه (به جز کارکنان بهداری و کارکنان مذهبی که مشمول ماده ۳۳ کنوانسیون سوم می‌گردند) رزمنده به شمار می‌آیند. بدین معنی که حق شرکت مستقیم در مخاصمات را دارند.

(۳) هرگاه یکی از طرف‌های مخاصمه نیروهای شبه نظامی یا نیروهای مسلح مجری قانون را به نیروهای مسلح خود منضم نماید، باید مراتب را به طرف دیگر مخاصمه اطلاع دهد.

ماده ۴۴. رزمندگان و اسیران جنگی

(۱) هر رزمنده، به نحوی که در ماده ۴۳ تعریف شده است، هرگاه که به دست نیروهای طرف مخالف بیافتد، اسیر جنگی محسوب خواهد شد.

(۲) در حالی که کلیه رزمندگان ملزم به رعایت قواعد حقوق بین‌المللی قابل اجرا در مخاصمات مسلحانه هستند، تخلف از این قواعد موجب نمی‌شود که یک رزمنده از حق رزمنده بودن، و چنانچه به دست نیروهای دشمن بیافتد، از حق اسیر جنگی بودن محروم گردد. مگر به نحو مذکور در بندهای ۲ و ۳.

(۳) به منظور حمایت بیشتر سکنه غیرنظامی در برابر اثرات مخاصمات، رزمندگان در هنگام حمله یا در عملیات نظامی مقدماتی برای آغاز یک حمله باید خود را از مردم غیرنظامی متمایز سازند. با تأیید این مطلب که در مخاصمات مسلحانه واقعی وجود دارد که به دلیل ماهیت مخاصمات، یک رزمنده مسلح قادر نیست خود را به این نحو متمایز سازد، مع‌الوصف او وضعیت خود را به عنوان یک رزمنده حفظ خواهد کرد مشروط بر این که در شرایطی از قبیل:

(الف) طی هر درگیری نظامی، و

(ب) مواقعی که در حال آرایش نیروهای نظامی پیش از آغاز حمله‌ای که قرار است وی در آن شرکت کند، در معرض دید دشمن باشد.

اسلحه خود را به طور آشکار حمل نماید. اعمالی که بر طبق شرایط این بند صورت می‌گیرد را نمی‌توان حمل بر نیرنگ به مفهوم بند ۱

(ج) ماده ۳۷ کرد.

۴) رزمنده‌ای که به دست طرف مخالف گرفتار می‌شود چنانچه فاقد شرایط مندرج در جمله دوم از بند ۳ باشد، از حق برخورداری از وضعیت اسیر جنگی محروم می‌گردد. معه‌ذا، از حمایت‌هایی برخوردار خواهد شد که از هر جهت معادل آن چیزی است که در کنوانسیون سوم و این پروتکل به اسیران جنگی اعطا شده است. این حمایت شامل حمایت‌های معادل آن چیزی می‌باشد که به موجب کنوانسیون سوم به اسیران جنگی در مواردی اعطا می‌شود، که به دلیل ارتکاب هر نوع جرم محاکمه و مجازات می‌شوند.

۵) هر رزمنده چنانچه در حالی به دست طرف مخالف گرفتار شود که مشغول حمله، یا عملیات نظامی مقدماتی برای حمله نباشد، به دلیل فعالیت‌های قبلی از حق خود برای رزمنده یا اسیر جنگی بودن، محروم نمی‌شود.

۶) این ماده به حق هیچ شخصی برای آنکه به موجب ماده ۴ کنوانسیون سوم اسیر جنگی محسوب شود، لطمه نمی‌زند.

۷) منظور از این ماده آن نیست که رویه عموماً پذیرفته شده دولت‌ها در خصوص پوشیدن لباس متحدالشکل توسط رزمندگان مأمور خدمت در واحدهای منظم و مسلح طرف‌های مخاصمه که ملبس به لباس‌های متحدالشکل هستند تغییر کند.

۸) علاوه بر طبقه‌بندی‌های مربوط به اشخاص مذکور در ماده ۱۳ کنوانسیون‌های اول و دوم، کلیه اعضای نیروهای مسلح هر طرف مخاصمه، به نحوی که در ماده ۴۳ این پروتکل تعریف شده است، در صورت جراحت یا بیماری و در مورد کنوانسیون دوم، در صورتی که در دریا یا سایر آب‌ها غرق شده باشند، حق دارند از حمایت‌های کنوانسیون‌های مذکور برخوردار شوند.

ماده ۴۵. حمایت از اشخاصی که در مخاصمات شرکت کرده‌اند

۱) شخصی که در مخاصمات شرکت می‌کند و به دست طرف مخالف گرفتار می‌شود یک اسیر جنگی قلمداد خواهد شد و در صورتی که وی مدعی وضعیت اسیر جنگی شود و یا آن که به نظر برسد سزاوار این وضعیت می‌باشد و یا طرف مخاصمه‌ای که وی بدان وابسته است چنین با ارسال اطلاعیه‌ای از طرف او به عنوان طرف مخاصمه بازداشت کننده و یا دولت حامی، مدعی چنین وضعیتی شود، تحت حمایت کنوانسیون سوم خواهد بود. در صورت بروز تردید نسبت به شمول وضعیت اسیر جنگی بر چنین شخصی، وی همچنان تا زمان تعیین وضعیت او توسط دادگاه ذیصلاح، از این وضعیت برخوردار بوده و لذا مشمول حمایت کنوانسیون سوم و این پروتکل باقی خواهد ماند.

۲) چنانچه شخصی که به دست طرف مخالف افتاده است اسیر جنگی قلمداد نشده و می‌باید برای یک جرم ناشی از مخاصمات توسط آن طرف محاکمه شود، وی از این حق برخوردار خواهد بود که نزد یک دادگاه قضایی مدعی استحقاق وضعیت اسیر جنگی، شده و خواستار رسیدگی به موضوع شود. هرگاه آیین دادرسی قابل اجرا اجازه دهد، این رسیدگی قبل از محاکمه وی صورت خواهد گرفت. نمایندگان دولت حامی حق شرکت در جریان دادرسی مربوط به محاکمه وی را دارند، مگر آن که استثنائاً دادرسی به دلیل امنیتی به طور مخفی صورت گیرد. در چنین مواردی طرف بازداشت کننده باید موضوع را به دولت حامی اطلاع دهد.

۳) هر شخصی که در مخاصمات شرکت کرده است و استحقاق وضعیت اسیر جنگی را نداشته و مشمول رفتار مساعدتری به موجب کنوانسیون چهارم نمی‌گردد، همواره از حمایت موضوع ماده ۷۵ این پروتکل بهره‌مند خواهد شد. این قبیل اشخاص در سرزمین اشغالی، علی‌رغم ماده ۵ کنوانسیون چهارم، از حق مکاتبه به موجب کنوانسیون چهارم برخوردارند، مگر آن که به عنوان جاسوسی بازداشت شده باشند.

ماده ۴۶. جاسوسان

۱) علی‌رغم سایر مقررات کنوانسیون‌ها و این پروتکل، هر عضوی از نیروهای مسلح یک طرف مخاصمه که حین ارتکاب جاسوسی به دست نیروهای طرف مخالف بیافتد، حق برخورداری از وضعیت اسیر جنگی را نداشته و می‌توان با وی به عنوان جاسوس رفتار کرد.

۲) هر عضوی از نیروهای مسلح یک طرف مخاصمه که از سوی آن طرف در سرزمین تحت کنترل طرف مخالف به جمع‌آوری اطلاعات پرداخته یا برای این کار تلاش نماید، چنانچه در حین این عمل به لباس متحدالشکل نیروهای مسلح طرف خود ملبس باشد، جاسوس به شمار نخواهد آمد.

۳) هر عضوی از نیروهای مسلح یک طرف مخاصمه که در سرزمینی اقامت داشته باشد که در اشغال طرف مخالف قرار دارد و از سوی طرفی که وی به آن وابسته است به جمع‌آوری اطلاعات دارای ارزش نظامی در داخل آن سرزمین مبادرت کند یا برای این کار تلاش نماید، اقدام وی جاسوسی تلقی نخواهد شد. مگر اینکه این اقدام را از طریق فریبکاری یا آگاهانه به صورت مخفی انجام دهد. به علاوه فرد مقیم مزبور از حق خود مبنی بر برخورداری شدن از وضعیت اسیر جنگی محروم نخواهد شد و نمی‌توان با او به عنوان جاسوس رفتار کرد، مگر این که حین ارتکاب جاسوسی دستگیر شده باشد.

۴) هر عضوی از نیروهای مسلح یک طرف مخاصمه که در سرزمین تحت اشغال طرف مخالف مقیم نبوده و به فعالیت جاسوسی در آن سرزمین دست بزند، از حق مشمول شدن بر وضعیت اسیر جنگی محروم نخواهد شد و نمی‌توان با او به عنوان جاسوس رفتار کرد، مگر آنکه دستگیری وی بیش از پیوستن دوباره‌اش به نیروهای مسلح خودی صورت گرفته باشد.

ماده ۴۷. مزدوران

۱) مزدور حق ندارد که رزمنده یا اسیر جنگی قلمداد شود.

۲) مزدور کسی است که:

الف) در محل یا از خارج برای جنگیدن در مخاصمه مسلحانه استخدام شده باشد؛

ب) عملاً به طور مستقیم در مخاصمات شرکت داشته باشد؛

ج) انگیزه اصلی وی از شرکت در مخاصمات، اساساً منافع شخصی باشد، و در واقع از جانب یک طرف مخاصمه و یا نماینده آن، به او وعده پاداش مادی‌ای داده شده باشد که بسیار بیشتر از مبلغی است که به رزمندگان هم درجه و دارای وظایف مشابه در نیروهای مسلح آن طرف پرداخت می‌شود و یا وعده آن داده می‌شود؛

د) تبعه یا ساکن سرزمین تحت کنترل طرف مخاصمه نباشد؛

ه) عضو نیروهای مسلح یک طرف مخاصمه نباشد؛ و

و) از جنب دولتی که طرف مخاصمه نیست، به عنوان عضوی از نیروهای مسلح آن دولت به منظور انجام وظیفه رسمی اعزام نشده باشد.

قسمت چهارم

سکنه غیرنظامی

بخش اول: حمایت کلی در برابر اثرات مخاصمات

فصل اول: قاعده اصلی و دامنه اجرا

ماده ۴۸. قاعده اصلی

به منظور تضمین احترام و حمایت نسبت به سکنه غیرنظامی و اموال غیرنظامی، طرف‌های مخاصمه باید همواره بین سکنه غیرنظامی و رزمندگان و نیز بین اموال و اهداف نظامی تمایز قائل شده و از همین قرار می‌بایست عملیات خود را فقط متوجه اهداف نظامی نمایند.

ماده ۴۹. تعریف حمله و دامنه اجرا

۱) «حمله» به معنی اعمال خشونت‌آمیز علیه دشمن، برای هجوم یا دفاع، می‌باشد.

۲) مقررات این پروتکل درخصوص حمله، در مورد کلیه حملات در هر سرزمینی که روی دهد، و از جمله در قلمرو ملی متعلق به یکی از طرف‌های مخاصمه که در دست طرف مخالف است، اعمال می‌شود.

۳) مقررات این بخش شامل هر جنگ زمینی، هوایی و یا دریایی می‌گردد که می‌تواند بر سکنه و افراد و اموال غیرنظامی لطمه بزند. این مقررات همچنین شامل کلیه حمله‌هایی می‌شود که از طریق دریا و یا هوا علیه اهداف زمینی صورت می‌گیرد، اما به طریق دیگر تأثیری در قواعد حقوق بین‌الملل قابل اجرا در مخاصمات مسلحانه در دریا یا هوا ندارد.

۴) مقررات این بخش مکمل قواعد مربوط به حمایت انسان‌دوستانه مندرج در کنوانسیون چهارم خصوصاً در قسمت دوم آن و نیز سایر موافقت‌نامه‌های بین‌المللی لازم‌الاجراء برای طرف‌های معظم متعاقد و همچنین سایر قواعد حقوق بین‌الملل در خصوص حمایت از افراد و اموال غیرنظامی در زمین، دریا و یا در هوا در برابر آثار مخاصمات، می‌باشد.

فصل دوم: افراد و سکنه غیرنظامی

ماده ۵۰. تعریف افراد و سکنه غیرنظامی

۱) یک غیرنظامی، شخصی است که در زمره هیچ یک از طبقه‌بندی‌های مربوط به اشخاص اشاره شده در بندهای الف (۱)، (۲)، (۳) و (۴) از ماده ۴ کنوانسیون سوم و ماده ۴۳ پروتکل حاضر نباشد. در صورت تردید در مورد غیرنظامی بودن یک شخص، آن شخص غیرنظامی محسوب خواهد شد.

۲) سکنه غیرنظامی متشکل از کلیه اشخاص غیرنظامی است.

۳) حضور افرادی در میان سکنه غیرنظامی که مشمول تعریف غیرنظامی نمی‌شوند، سکنه مزبور را از دارا بودن خصیصه غیرنظامی محروم نمی‌سازد.

ماده ۵۱. حمایت از سکنه غیرنظامی

۱) سکنه غیرنظامی و افراد غیرنظامی از حمایت کلی در برابر خطرات ناشی از عملیات نظامی برخوردار خواهند شد. برای تحقق این حمایت، قواعد زیر، که مکمل سایر قواعد لازم‌الاجراء حقوق بین‌الملل می‌باشند، در کلیه شرایط رعایت خواهد شد.

۲) سکنه غیرنظامی فی نفسه و نیز افراد غیرنظامی نباید آماج حمله قرارگیرند. اعمال تهدیدهای خشونت‌آمیز که منظور اصلی از آن ایجاد وحشت در بین سکنه غیرنظامی باشد، ممنوع است.

۳) غیرنظامیان از حمایت پیش‌بینی شده در این بخش برخوردار خواهند شد، مگر و تا مدتی که مستقیماً در مخاصمات شرکت جویند.

۴) حملات کورکورانه ممنوع است. حملات کورکورانه عبارتند از:

الف) حمله‌هایی که علیه یک هدف نظامی به خصوص صورت نگیرد؛

ب) حمله‌هایی که با استفاده از روش‌ها یا وسایل جنگی صورت گیرد که نتوان آن را علیه یک هدف نظامی به خصوصی به کار گرفت؛

ج) حمله‌هایی که در آن از روش‌ها یا وسایل جنگی استفاده می‌شود که اثرهای کاربردی آن را نمی‌توان طبق مقررات پروتکل حاضر محدود ساخت.

و در نتیجه، در هر یک از این قبیل موارد، این حملات از نوعی است که اهداف نظامی و افراد یا اموال غیرنظامی را بدون تفکیک از یکدیگر مورد اصابت قرار می‌دهند.

ه) علاوه بر سایر موارد، انواع حمله‌های مذکور در زیر، در زمره حمله‌های کورکورانه به شمار می‌آیند:

الف) حمله از طریق بمباران با هر روش و وسیله‌ای که تعدادی هدف نظامی مشخص و مجزا درون یک شهر، قصبه، روستا یا ناحیه دیگری را که تجمع مشابهی از افراد و اموال غیرنظامی در خود جای داده است، به عنوان یک هدف نظامی واحد قلمداد می‌کند؛

ب) حمله‌ای که انتظار می‌رود به طور اتفاقی موجب صدمه جانی به افراد غیرنظامی، مجروح شدن آن‌ها و وارد آوردن خسارت به اموال غیرنظامی یا مجموعه‌ای از آن‌ها گردد که نسبت به مزیت‌های نظامی مشخص و مستقیمی که پیش‌بینی شده است زیاده از حد باشد.

۶) حمله به سکنه غیرنظامی یا غیرنظامیان به عنوان اقدام تلافی‌جویانه ممنوع است.

۷) حضور یا نقل و انتقال سکنه یا افراد غیرنظامی نباید برای مصون ساختن نقاط یا مناطقی در برابر عملیات نظامی و خصوصاً در تلاش برای محافظت از اهداف نظامی در برابر حمله یا محافظت، پشتیبانی یا ممانعت از عملیات نظامی مورد استفاده قرارگیرد. طرف‌های مخاصمه نباید به منظور استتار هدف‌های نظامی در برابر حمله یا پوشش دادن به عملیات نظامی دستور جابجایی سکنه یا افراد غیرنظامی را بدهند.

۸) هیچ یک از موارد نقض این ممنوعیت‌ها موجب نفي تعهدات حقوقي طرف‌های مخاصمه نسبت به سکنه و افراد غیرنظامی و از جمله تعهد نسبت به انجام اقدامات احتیاطی پیش‌بینی شده در ماده ۵۷ نمی‌شود.

فصل سوم: اموال غیرنظامی

ماده ۵۲. حمایت از اموال غیرنظامی

۱) اموال غیرنظامی نباید هدف حمله یا اقدام تلافی‌جویانه قرار گیرند. منظور از اموال غیرنظامی کلیه اموالی است که مشمول تعریف هدف‌های نظامی مندرج در بند ۲ نمی‌شوند.

۲) حمله‌ها منحصرأ باید به هدف‌های نظامی محدود گردد. تا آنجا که به اموال مربوط می‌شود هدف‌های نظامی به اموالی محدود می‌شود که به الحاق ماهیت محل، هدف یا کاربرد آن‌ها سهم مؤثری در عملیات نظامی داشته و تخریب کلی یا جزئی، تصرف یا ازکار انداختن آن‌ها در شرایط زمانی موجود، یک مزیت نظامی معین محسوب گردد.

۳) در صورت تردید نسبت به اینکه اموالی مانند مکان‌های عبادت، خانه یا سایر محل‌های مسکونی یا یک مدرسه، که به طور معمول به مقاصد غیرنظامی اختصاص دارند، به نحوی مورد استفاده قرار می‌گیرند که نقش مؤثری در عملیات نظامی داشته باشند، فرض بر آن خواهد بود که چنین نقشی ندارند.

ماده ۵۳. حمایت از اموال فرهنگی و مکان‌های عبادت

بدون آنکه به مقررات کنوانسیون لاهه در خصوص حمایت از اموال فرهنگی در هنگام مخاصمه مسلحانه مورخ ۱۴ مه ۱۹۵۴ (برابر با ۱۳۳۲/۲/۲۴ هجری شمسی) و نیز سایر اسناد بین‌المللی لطمه‌ای وارد شود، ارتکاب اعمال زیر ممنوع است:

الف) اعمال خصمانه علیه بناهای یادبود تاریخی، آثار هنری یا مکان‌های عبادت که میراث فرهنگی و معنوی ملت‌ها را تشکیل می‌دهند؛

ب) استفاده از این اموال برای پشتیبانی از تلاش‌های نظامی؛

ج) قرار دادن این اموال به عنوان هدف اعمال تلافی‌جویانه.

ماده ۵۴. حمایت از اموالی که برای بقای سکنه غیرنظامی ضروری است

۱) گرسنه نگهداشتن غیرنظامیان به عنوان یک روش جنگی ممنوع است.

۲) حمله، تخریب، انتقال یا غیرقابل استفاده کردن اموالی که برای بقای سکنه غیرنظامی ضروری است، نظیر مواد غذایی، مناطق کشاورزی برای تولید مواد غذایی، محصولات کشاورزی و دامی، تأسیسات و ذخایر آب آشامیدنی و کارگاه‌های آب‌رسانی به خصوص به این منظور که ارزش آن‌ها برای تغذیه سکنه غیرنظامی یا طرف مخالف، سلب شود، با هر انگیزه‌ای که باشد خواه به جهت این که غیرنظامیان از گرسنگی از پا درآیند، مجبور به نقل مکان شوند، یا هر انگیزه دیگر، ممنوع است.

۳) ممنوعیت‌های مذکور در بند ۲ به اموال تحت شمول آن که در موارد زیر مورد استفاده طرف مقابل قرار می‌گیرد، تسری نمی‌یابد:

الف) به عنوان وسیله ارتزاق تنها برای اعضای نیروهای مسلح طرف مخالف؛ یا

ب) چنانچه جنبه ارتزاقی نداشته باشد، در صورتی که به منظور پشتیبانی مستقیم از عملیات نظامی باشد، مشروط بر اینکه به هیچ

وجه اقدام‌های علیه این اموال صورت نپذیرد که ممکن باشد سکنه غیرنظامی را دچار کمبود غذا یا آب کند که گرسنگی کشیده یا مجبور به نقل مکان شوند.

۴) این اموال نباید هدف اقدام‌های تلافی‌جویانه واقع شوند.

۵) ضمن تأیید ضرورت‌های حیاتی هر یک از طرف‌های مخاصمه در دفاع از سرزمین ملی خود در برابر تهاجم، یک طرف مخاصمه می‌تواند در سرزمینی تحت کنترل خود آن طرف باشد. هرگاه ضرورت مبرم نظامی ایجاب نماید، از ممنوعیت‌های مندرج در بند ۲ تخطی نماید.

ماده ۵۵. حفاظت از محیط زیست طبیعی

۱) در هنگام جنگ می‌بایست مراقبت شود که از محیط زیست طبیعی در برابر آسیب‌های گسترده، دراز مدت و شدید، حفاظت به عمل آید. این حفاظت شامل ممنوعیت استفاده از روش‌ها یا وسایل جنگی می‌شود که منظور از آن وارد آوردن چنین آسیبی به محیط زیست طبیعی بوده، یا احتمال وارد آمدن چنین آسیبی می‌رود، و در نتیجه به سلامتی یا بقای سکنه لطمه بزند.

۲) حمله به محیط زیست طبیعی به عنوان اقدام تلافی‌جویانه ممنوع است.

ماده ۵۶. حمایت از کارگاه‌ها و تأسیسات دارای نیروهای خطرناک

۱) کارگاه‌ها یا تأسیسات دارای نیروهای خطرناک، یعنی سدها، آب بندها، نیروگاه‌های هسته‌ای تولید برق، حتی اگر این‌ها اهداف نظامی باشند، در صورتی که امکان داشته باشد که حمله به آنها موجب رها شدن نیروهای خطرناک و متعاقباً صدمات شدید بر سکنه غیرنظامی شود، نباید هدف حمله قرار گیرند. سایر هدف‌های نظامی که در این کارگاه‌ها یا تأسیسات یا در مجاورت آنها واقع شده است، در صورتی که حمله به آنها موجب رها شدن نیروهای خطرناک از این کارگاه‌ها یا تأسیسات و متعاقباً صدمات شدید برای سکنه غیرنظامی شود، نباید هدف حمله قرار گیرند.

۲) حمایت مخصوص در برابر حمله پیش‌بینی شده در بند ۱ در موارد زیر خاتمه خواهد یافت:

الف) در مورد سد یا آب‌بندی که برای مصارفی غیر از کارکرد عادی آن و در پشتیبانی منظم، مهم و مستقیم از عملیات نظامی مورد استفاده قرار می‌گیرد و در صورتی که چنین حمله‌ای تنها راه عملی پایان دادن به این پشتیبانی باشد؛

ب) در مورد یک نیروگاه هسته‌ای تولید برق، تنها در صورتی که نیروگاه مزبور نیروی برق را در پشتیبانی منظم، مهم و مستقیم از عملیات نظامی تولید نماید، و چنین حمله‌ای تنها راه عملی پایان دادن به این پشتیبانی باشد؛

ج) در مورد سایر هدف‌های نظامی واقع در این کارگاه‌ها و تأسیسات یا در مجاورت آنها، فقط در صورتی که از آنها برای پشتیبانی منظم، مهم و مستقیم از عملیات نظامی استفاده شود، و چنین حمله‌ای تنها راه عملی پایان دادن به این پشتیبانی باشد.

۳) سکنه و افراد غیرنظامی در کلیه موارد حق دارند از حمایت‌هایی که حقوق بین‌الملل به آنها اعطا کرده است، از جمله برخورداری از حمایت در زمینه اقدام‌های احتیاطی که در ماده ۵۷ پیش‌بینی شده است، برخوردار شوند. چنانچه این حمایت قطع شود و هر یک از کارگاه‌ها و تأسیسات یا هدف‌های نظامی مذکور در بند ۱ مورد حمله قرار گیرد، کلیه اقدام‌های احتیاطی ممکن به عمل خواهد آمد تا از آزاد شدن نیروهای خطرناک جلوگیری شود.

۴) حمله به هر یک از این کارگاه‌ها، تأسیسات یا هدف‌های نظامی مذکور در بند ۱ به عنوان اقدام تلافی‌جویانه، ممنوع است.

۵) طرف‌های مخاصمه تلاش خواهند کرد که از قرار دادن هر هدف نظامی در مجاورت کارگاه‌ها یا تأسیسات مذکور در بند ۱ اجتناب نمایند. معهداً احداث تأسیساتی که هدف آن صرفاً دفاع از کارگاه‌ها یا تأسیسات مورد حمایت در برابر حمله می‌باشد، مجاز است و خود آنها هدف حمله قرار نخواهند گرفت، مشروط بر آنکه از آنها در مخاصمت جز به عنوان اقدامات دفاعی برای پاسخگویی به حملات علیه کارگاه‌ها و تأسیسات استفاده نشده، و تسلیحات آنها محدود به سلاح‌هایی باشد که عرفاً توانایی دفع اقدام خصمانه علیه کارگاه‌ها و تأسیسات مورد حمایت را داشته باشند.

۶) از طرف‌های معظم متعهد و طرف‌های مخاصمه مؤکداً خواسته می‌شود که بین خود موافقت‌نامه‌های دیگری را جهت تأمین حمایت بیشتر از تأسیسات دارای نیروهای خطرناک منعقد نمایند.

۷) به منظور تسهیل در کار شناسایی تأسیسات مورد حمایت این ماده، طرف‌های مخاصمه می‌توانند آنها را با علامت مخصوصی متشکل از سه دایره به رنگ نارنجی روشن که در یک محور قرار گرفته‌اند، به همان ترتیبی که در ماده ۱۶ ضمیمه ۱ این پروتکل مشخص شده است، علامت‌گذاری نمایند. نبودن چنین علامتی به هیچ وجه طرف‌های مخاصمه را از تعهداتی که به موجب این ماده بر عهده دارند، معاف نمی‌کند.

فصل چهارم: اقدامات احتیاطی

ماده ۵۷. اقدامات احتیاطی در هنگام حمله

۱) در هدایت عملیاتی نظامی، می‌بایست همواره مراقبت به عمل آید که از سکنه غیرنظامی و اموال غیرنظامی چشم‌پوشی شود.

۲) اقدامات احتیاطی زیر باید در ارتباط با حملات به عمل آید:

یک) هر اقدامی را که امکان پذیر باشد به عمل آورند تا مشخص شود که غیرنظامیان و اموال غیرنظامی و نیز اهدافی که نظامی هستند اما در چهارچوب مفهوم بند ۲ ماده ۵۲ تحت حمایت خاص قرار دارند، هدی حمله فرار نمی‌گیرند و حمله به آنها نیز طبق مقررات این پروتکل ممنوع نباشد؛

دو) کلیه احتیاط‌های ممکن را در انتخاب وسایل و شیوه‌های حمله به عمل آورند تا در هنگام حمله از خسارت جانی اتفاقی به غیرنظامیان، مجروح شدن غیرنظامیان و نیز آسیب رساندن به اموال غیرنظامی اجتناب نموده و یا آن را به حداقل برسانند؛
سه) از تصمیم‌گیری برای دست زدن به حمله‌ای که احتمال می‌رود به طور اتفاقی منجر به وارد آوردن خسارت جانی به غیرنظامیان، مجروح شدن آنها و آسیب رساندن به اموال غیرنظامی و یا مجموعه‌ای از آنها می‌شود که در مقایسه با مزیت‌های نظامی عینی و مستقیمی که انتظار می‌رود بر اثر این حمله به دست آید، زیاده از حد باشد، خودداری نمایند؛

ب) اگر مشخصی شود که یک هدف نظامی نبوده یا تحت حمایت قرار دارد و یا این که امکان دارد میزان خسارت جانی به غیرنظامیان، یا مجروح شدن آنها و یا آسیب رساندن به اموال غیرنظامی و یا مجموعه‌ای از آنها، نسبت به مزیت‌های نظامی عینی و مستقیمی که انتظار آن می‌رود، بیش از حد باشد، حمله لغو یا به حال تعلیق درخواهد آمد؛

ج) در مورد حملاتی که ممکن است به سکنه غیرنظامی لطمه بزند اخطار موثر قبلی داده خواهد شد، مگر آنکه اوضاع و احوال آن را ایجاب ننماید.

۲) هنگامی که امکان انتخاب بین چند هدف نظامی برای دستیابی به مزیت نظامی یکسانی وجود داشته باشد، هدفی انتخاب خواهد شد که انتظار می‌رود حمله به آن موجب کمترین خطر برای جان غیرنظامیان و اموال خواهد شد.

۴) در هدایت عملیات نظامی در دریا یا در هوا، هر طرف مخاصه باید با رعایت حقوقی و تعهدات خود به موجب قواعد حقرق بین‌الملل حاکم بر مخاصات مسلحانه کلیه اقدامات احتیاطی معقولانه را برای اجتناب از واردکردن خسارت جانی به غیرنظامیان و آسیب رساندن به اموال غیرنظامی، به عمل آورد.

۵) هیچ یک از مقررات این ماده را نمی‌توان به نحوی تفسیر کرد که حمله علیه سکنه، افراد یا اموال غیرنظامی را مجاز شمارد.

ماده ۵۸. اقدام‌های احتیاطی در برابر اثرات حمله‌ها

طرف‌های مخاصه باید تا سرحد امکان سعی نمایند که:

الف) سکنه، افراد و اموال غیرنظامی تحت کنترل خود را از نزدیکی هدف‌های نظامی دور سازند، بدون آنکه لطمه‌ای به ماده ۴۹ کنوانسیون چهارم وارد شود؛

ب) از قرار دادن هدف‌های نظامی در مناطق پرجمعیت یا در نزدیکی آنها خودداری نمایند.

ج) سایر اقدام‌های احتیاطی لازم را به منظور حمایت از سکنه، افراد و اموال غیرنظامی تحت کنترل خود در برابر خطرهای ناشی از عملیات نظامی اتخاذ نمایند.

فصل پنجم: مکان‌ها و مناطق تحت حمایت خاص

ماده ۵۹. مکان‌های بی‌دفاع

۱) حمله هر یک از طرف‌های مخاصه به مکان‌های بی‌دفاع با هر وسیله‌ای که باشد، ممنوع است.

۲) مقام‌های ذیربط یک طرف مخاصه می‌توانند هر ناحیه مسکونی را که در قلب منطقه‌ای قرار گرفته است که محل برخورد نیروهای مسلح است که در معرض اشغال توسط طرف مخالف می‌باشد، به عنوان مکان بی‌دفاع اعلام نمایند. چنین مکانی باید دارای شرایط زیر باشد:

الف) کلیه رزمندگان و همچنین سلاح‌ها و تجهیزات نظامی قابل حمل از آن ناحیه تخلیه شده باشند؛

ب) هیچ‌گونه استفاده خصمانه‌ای از تأسیسات و مقرهای نظامی ثابت آن به عمل نیاید؛

ج) هیچ‌گونه اعمال خصمانه‌ای توسط مقامات و یا سکنه آن ناحیه نباید انجام گیرد؛ و

د) هیچ‌گونه فعالیت‌هایی در پشتیبانی از عملیات نظامی صورت نگیرد.

۳) در این مکان حضور اشخاصی که به موجب کنوانسیون‌ها و این پروتکل تحت حمایت خاص هستند و نیز حضور نیروهای انتظامی که فقط به منظور حفظ نظم و قانون باقی مانده باشند، مغایر شرایط مذکور در بند ۲ نیست.

۴) اعلامیه موضوع بند ۲ باید خطاب به طرف مخالف بوده و باید محدوده مکان بی‌دفاع را تا آنجاکه امکان دارد دقیقاً تعریف و توصیف نماید. طرف مخاصه که این اعلامیه خطاب به آن است، وصول آن را اعلام داشته و نسبت آن به عنوان یک مکان بی‌دفاع عمل خواهد نمود، مگر اینکه شرایط مقرر شده در بند ۲ رعایت نشده باشد که در آن صورت فوراً مراتب را از همان قرار به طرفی که اعلام کننده بوده است، اطلاع می‌دهد. حتی اگر شرایط مذکور در بند ۲ رعایت نشده باشد، این مکان از حمایت پیش‌بینی شده به موجب سایر مقررات این پروتکل و سایر قواعد حقوق بین‌الملل حاکم بر مخاصات مسلحانه همچنان برخوردار خواهد بود.

۵) طرف‌های مخاصه می‌توانند در مورد ایجاد مکان‌های بی‌دفاع، حتی اگر شرایط مذکور در بند ۲ در آنجا کاملاً رعایت نشده است،

موافقت نمایند. در این توافق محدوده مکان بی‌دفاع، باید تا حد امکان دقیقاً تعیین و توصیف شود؛ چنانچه لازم باشد روش‌های نظارت نیز مقرر خواهد شد.

۶) طرفی که مکان تابع چنین موافقتی را در کنترل خود دارد، باید حتی‌الامکان اقدام به علامت‌گذاری آن با علامت‌هایی نماید که درباره آن با طرف دیگر مخاصمه به توافق رسیده باشد. این علامت‌ها باید در نقاطی که به وضوح دیده می‌شود و به خصوص در پیرامون و محدوده آن مکان و در بزرگراه‌ها، قرار داده شود.

۷) مکانی که دیگر فاقد شرایط مذکور در بند ۲ یا در توافق اشاره شد در بند ۵ باشند، وضعیت خود را به عنوان یک مکان بی‌دفاع از دست خواهد داد. در این صورت، این مکان همچنان از حمایت پیش‌بینی شده در سایر مقررات این پروتکل و دیگر قواعد حقوق بین‌الملل حاکم بر مخاصمات مسلحانه، برخوردار خواهد بود.

ماده ۶۰- مناطق غیرنظامی

۱) گسترش عملیات نظامی طرف‌های مخاصمه به مناطقی که به موجب توافق به عنوان منطقه غیرنظامی اعلام نموده‌اند، چنانچه مغایر با شرایط این توافق باشد، ممنوع است.

۲) این توافق می‌بایست یک توافق صریح باشد که ممکن است به صورت شفاهی یا کتبی، مستقیماً یا از طریق یک دولت حامی یا هر سازمان بشردوستانه بی‌طرف، منعقد شده و مشتمل بر اعلامیه‌های متقابل و همسان باشد. این توافق را می‌توان در زمان صلح، علاوه بر هنگامی که مخاصمات آغاز شده است منعقد کرد، و می‌بایست تا حد امکان به طور دقیق حدود منطقه غیرنظامی شده را معین و توصیف نموده و در صورت لزوم، روش‌های نظارت را مقرر نماید.

۳) موضوع یک چنین توافقی به طور معمول منطقه‌ای خواهد بود که واجد شرایط زیر باشد:

الف) کلیه رزمندگان و همچنین سلاح‌ها و تجهیزات نظامی قابل حمل از آن تخلیه شده باشد؛

ب) هیچ استفاده خصمانه‌ای از تأسیسات و مقرهای نظامی ثابت آن به عمل نیاید؛

ج) مقامات و یا سکنه آن منطقه مرتکب هیچ عمل خصمانه‌ای نشوند؛ و

د) هر فعالیت مرتبط با تلاش‌های نظامی باید متوقف شده باشد.

طرف‌های مخاصمه در مورد تفسیرهایی که از شرایط پیش‌بینی شده در بند فرعی د به عمل می‌آید و در مورد پذیرش، اشخاص در منطقه غیرنظامی - غیر از آنها که در بند ۴ به آنها اشاره شده است؛ توافق خواهند کرد.

۴) در این منطقه حضور اشخاصی که به موجب کنوانسیون‌ها و این پروتکل تحت حمایت خاص هستند و نیز حضور نیروهای انتظامی که فقط به منظور حفظ نظم و قانون باقی مانده باشند، مغایر شرایط مذکور در بند ۳ نیست.

۵) طرفی که چنین منطقه‌ای را در کنترل خود دارد، باید حتی‌الامکان اقدام به علامت‌گذاری آن با علامت‌هایی نماید که درباره آن با طرف دیگر مخاصمه به توافق رسیده باشد. این علامت‌ها باید در نقاطی که به وضوح دیده می‌شود و به خصوص در پیرامون و محدوده آن مکان و در بزرگراه‌ها، قرار داده شود.

۶) اگر درگیری‌ها به نزدیکی منطقه‌ای که غیرنظامی اعلام شده است کشانده شود و چنانچه طرف‌های مخاصمه چنین موافقت نموده باشند، هیچ یک از آنها نمی‌تواند از منطقه برای هدف‌هایی که در رابطه با هدایت عملیات نظامی است استفاده نماید و یا به طرز یکجانبه اقدام به لغو وضعیت آن منطقه نماید.

۷) چنانچه یکی از طرف‌های مخاصمه مرتکب نقض اساسی مقررات بندهای ۳ یا ۶ گردد، طرف دیگر از تعهدات خود نسبت به توافقی که منطقه را به عنوان غیرنظامی تعیین نموده معاف خواهد بود. در چنین حالتی، منطقه موقعیت خود را از دست می‌دهد، لیکن همچنان از حمایت‌های پیش‌بینی شده در سایر مقررات این پروتکل و دیگر قواعد حقوق بین‌الملل قابل اجرا در مخاصمات مسلحانه، برخوردار خواهد بود.

فصل ششم: دفاع غیرنظامی

ماده ۶۱- تعاریف و دامنه اجرا

از لحاظ این پروتکل:

۱) «دفاع غیرنظامی» عبارت از اجرای تمام یا قسمتی از وظایف انسان‌دوستانه‌ای است که منظور از آنها حمایت از سکنه غیرنظامی در برابر مخاطرات، و نیز مساعدت برای رفع آثار آبی ناشی از مخاصمات یا مصائب و همچنین تدارک شرایط لازم جهت حفظ و بقای آنها می‌باشد. این وظایف عبارتند از:

الف) هشدار؛

ب) تخلیه؛

ج) اداره پناهگاه‌ها؛

د) نظارت بر رعایت اقدامات خاموشی؛

ه) نجات؛

و) خدمات بهداری، شامل کمک‌های اولیه و کمک‌های مذهبی؛

ز) اطفای حریق؛

ح) شناسایی و علامت‌گذاری مناطق خطر مشابه؛

ط) پاک‌سازی و اقدامات حمایتی؛

ی) تدارک جا و مکان و ملزومات برای مواقع اضطراری؛

ک) کمک اضطراری به منظور استقرار مجدد و حفظ نظم در مناطق آشفته؛

ل) مرمت اضطراری تسهیلات ضروری عمومی؛

م) جمع‌آوری فوری مردگان؛

ن) کمک به حفاظت از اموال ضروری برای بقای مردم؛

س) فعالیت‌های مکمل و ضروری جهت اجرای هر یک از وظایف یاد شده فوق، که شامل برنامه‌ریزی و سازماندهی شده، اما محدود به آن نخواهد بود.

۲) «سازمان‌های دفاع غیرنظامی» به معنای مقرها و سایر واحدهایی است که توسط مقامات صلاحیت‌دار یک طرف مخاصه جهت انجام هر یک از وظایف مذکور در بند فرعی ۱ سازمان یافته و مجاز شناخته شده‌اند، و منحصراً برای انجام چنین وظایفی تعیین و اختصاص یافته‌اند.

۳) «کارکنان» سازمان‌های دفاع غیرنظامی به معنای اشخاصی است که توسط مقامات صلاحیت‌دار یک طرف مخاصه منحصراً به منظور انجام وظایف یاد شده در بند ۱ مأمور شده‌اند، که شامل کارکنانی که توسط مقامات صلاحیت‌دار آن طرف صرفاً برای اداره این سازمان‌ها منصوب شده‌اند، می‌باشد.

۴) «ادوات» سازمان‌های دفاع غیرنظامی به معنای تجهیزات، تدارکات و وسایل حمل و نقل مورد استفاده این سازمان‌ها است که در انجام وظایف یاد شده در بند ۱ به کار گرفته می‌شود.

ماده ۶۲- حمایت کلی

۱) سازمان‌های کشوری دفاع غیرنظامی و کارکنان آنان، بر طبق مقررات این پروتکل و خصوصاً مقررات این بخش، مورد احترام و حمایت قرار دارند. آنان حق دارند وظایف دفاع غیرنظامی خود را به انجام برسانند، مگر در مواردی که ضرورت می‌رسد نظامی وجود داشته باشد.

۲) مقررات بند ۱ در مورد غیرنظامیانی هم که عضو سازمان دفاع غیرنظامی نیستند، اما به درخواست مقامات صلاحیت‌دار پاسخ داده و وظایف دفاع غیرنظامی را تحت کنترل آن‌ها به انجام می‌رسانند، اعمال می‌شود.

۳) ساختمان‌ها و ادواتی که برای مقاصد دفاع غیرنظامی مورد استفاده قرار می‌گیرند و پناهگاه‌های مهیا شده برای سکنه غیرنظامی تحت شمول ماده ۵۲ قرار می‌گیرند. اموال مورد استفاده برای مقاصد دفاع غیرنظامی را نمی‌توان تخریب کرد یا کاربرد مناسب آن‌ها را تغییر داد، مگر توسط طرفی که مالک آن‌ها است.

ماده ۶۳- دفاع غیرنظامی در سرزمین‌های اشغالی

۱) در سرزمین‌های اشغالی، سازمان‌های کشوری دفاع غیرنظامی تسهیلات مربوط به اجرای وظایفشان را از مقامات مربوطه دریافت خواهند کرد. کارکنان این سازمان‌ها تحت هیچ شرایطی به انجام فعالیت‌هایی که ممکن است به اجرای صحیح این وظایف خدشه وارد سازد، مجبور نخواهند شد. قدرت اشغالگر نباید به گونه‌ای دست به تغییر ساختار یا کارکنان چنین سازمان‌هایی بزند که اجرای مؤثر مأموریت آن‌ها را به مخاطره اندازد. نباید از این سازمان‌ها خواست که برای اتباع یا منافع آن قدرت اولویت قائل شوند.

۲) قدرت اشغالگر سازمان‌های کشوری دفاع غیرنظامی را به اجبار، اکراه یا تحریک وادار نخواهد کرد که وظایفشان را به نحوی انجام دهند که به منافع سکنه غیرنظامی لطمه بزند.

۳) قدرت اشغالگر می‌تواند به دلایل امنیتی کارکنان دفاع غیرنظامی را خلع سلاح نماید.

۴) قدرت اشغالگر در صورتی که تغییر در کاربرد صحیح ساختمان‌ها یا ادوات متعلق به سازمان‌های دفاع غیرنظامی، یا مصادره آن‌ها، برای سکنه غیرنظامی مضر باشند، مبادرت به این کار نخواهد کرد.

۵) قدرت اشغالگر، در صورتی که تاعده کلی مندرج در بند ۴ همچنان رعایت شود، می‌تواند اقدام به مصادره یا تغییر کاربرد این منابع، مشروط بر آنکه شرایط خاص زیر رعایت شود:

الف) ساختمان‌ها یا ادوات برای سایر نیازمندی‌های سکنه غیرنظامی ضرورت داشته باشد؛ و

ب) این مصادره یا تغییر کاربرد صرفاً تا زمانی که این ضرورت وجود دارد ادامه یابد.

۶) قدرت اشغالگر کاربرد پناهگاه‌هایی که جهت استفاده سکنه غیرنظامی مهیا شده و یا مورد نیاز چنین سکنه‌ای است، تغییر نداده یا آن را مصادره نخواهد کرد.

ماده ۶۴- سازمان‌های کشوری دفاع غیرنظامی دولت‌های بی‌طرف یا سایر دولت‌هایی که طرف‌های مخاصه نیستند و سازمان‌های

هماهنگ کننده بین‌المللی

۱) مواد ۶۲، ۶۳، ۶۴ و ۶۵ در مورد کارکنان و ادوات سازمان‌های کشوری دفاع غیرنظامی دولت‌های بی‌طرف، یا سایر دولت‌هایی که طرف مخاصمه نیستند، نیز که وظایف دفاع غیرنظامی مذکور در ماده ۶۱ را در سرزمین یکی از طرف‌های مخاصمه با رضایت و تحت کنترل آنطرف انجام می‌دهند، اعمال می‌شود. این مساعدت باید در اولین فرصت ممکن به طرف مخالف اعلام گردد. این فعالیت تحت هیچ شرایطی، به عنوان مداخله در مخاصمه قلمداد نخواهد شد. در هر صورت، این فعالیت باید با رعایت منافع امنیتی طرف ذریبست مخاصمه صورت گیرد.

۲) طرف‌های مخاصمه که از مساعدت مذکور در بند ۱ برخوردار می‌شوند و طرف‌های معظم متعاهدی که این کمک‌ها را اعطاء می‌نمایند باید در صورت اقتضاء، هماهنگی بین‌المللی در اینگونه اقدامات دفاع غیرنظامی را تسهیل نمایند. در این قبیل موارد، سازمان‌های بین‌المللی ذریبست مشمول مقررات این فصل می‌باشند.

۳) قدرت اشغالگر تنها در صورتی می‌تواند فعالیت‌های سازمان‌های کشوری دفاع غیرنظامی دولت‌های بی‌طرف یا سایر دولت‌هایی که طرف‌های مخاصمه نیستند و یا سازمان‌های هماهنگ‌کننده بین‌المللی را در سرزمین‌های اشغالی منع یا محدود نماید که از کافی بودن فعالیت‌های دفاع غیرنظامی از منابع خود یا منابع سرزمین اشغالی اطمینان حاصل نماید.

ماده ۶۵. قطع حمایت

۱) حمایتی که سازمان‌های کشوری دفاع غیرنظامی، کارکنان، ساختمان‌ها، پناهگاه‌ها و ادوات آن‌ها از آن برخوردارند قطع نخواهد شد، مگر در مواردی که مرتکب اعمالی خارج از چهارچوب وظایف صحیح‌شان، به ضرر دشمن شده یا از آن‌ها برای ارتکاب چنین اعمالی استفاده شود. با این حال، این حمایت را تنها پس از دادن اخطار او در مواقع لزوم، تعیین مهلت زمانی معقول، و پس از اینکه نسبت به چنین اخطار بی‌اعتنایی شد. می‌توان قطع کرد.

۲) اعمال زیر به عنوان اعمال مضر نسبت به دشمن محسوب نخواهد شد:

الف) چنانچه وظایف دفاع غیرنظامی تحت اداره یا کنترل مقامات نظامی به اجرا گذاشته شود؛

ب) چنانچه کارکنان کشوری دفاع غیرنظامی با کارکنان نظامی در اجرای وظایف غیرنظامی همکاری نمایند، یا اینکه تعدادی از کارکنان نظامی به سازمان‌های کشوری دفاع غیرنظامی ملحق شده باشند؛

ج) چنانچه اجرای وظایف دفاع غیرنظامی، بر حسب اتفاق، به سود قربانیان نظامی، به ویژه رزمندگان خارج از کارزار، باشد.

۳) همچنین حمل سلاح‌های سبک انفرادی به وسیله کارکنان کشوری دفاع غیرنظامی به منظور حفظ نظم یا دفاع از خود، به عنوان عمل زیان‌آور نسبت به دشمن تلقی نخواهد شد. مع‌هذا در مناطقی که برخوردهای زمینی رخ می‌دهد یا احتمال آن می‌رود، طرف‌های مخاصمه ملتزم خواهند بود که به منظور کمک به تشخیص کارکنان کشوری دفاع غیرنظامی از رزمندگان، اقدامات مناسبی را جهت محدود نمودن سلاح‌های یاد شده به اسلحه دستی مانند تپانچه و هفت تیر، معمول دارند. مع‌الوصف چنانچه کارکنان کشوری دفاع غیرنظامی سلاح‌های سبک انفرادی دیگری را در این مناطق با خود حمل نمایند، به محض این که به این عنوان مورد شناسایی قرار گرفتند، از احترام و حمایت برخوردار خواهند بود.

۴) شکل‌گیری سازمان‌های کشوری دفاع غیرنظامی به موازات خطوط نظامی، و انجام خدمت اجباری در آنها، موجب محرومیت این سازمان‌ها از حمایت اعطاء شده در این فصل نخواهد گردید.

ماده ۶۶. شناسایی

۱) هر یک از طرف‌های مخاصمه اهتمام خواهد کرد که اطمینان حاصل نماید سازمان دفاع غیرنظامی آن طرف و کارکنان، ساختمان‌ها و ادوات آن در حالی که منحصراً به انجام وظایف دفاع غیرنظامی می‌پردازند، قابل شناسایی باشند. پناهگاه‌های مهیا شده برای سکنه غیرنظامی نیز باید به همین نحو قابل شناسایی باشند.

۲) هر یک از طرف‌های مخاصمه همچنین اهتمام خواهد کرد که روش‌ها و رویه‌هایی را اتخاذ و اجرا نماید که شناسایی پناهگاه‌های غیرنظامیان و نیز کارکنان دفاع غیرنظامی، ساختمان‌ها و ادواتی را که نشان مشخص بین‌المللی دفاع غیرنظامی، بر آن‌ها نقش بسته است، امکان‌پذیر سازد.

۳) در سرزمین‌های اشغال شده و در مناطقی که نبرد ادامه دارد و یا احتمال وقوع آن می‌رود، کارکنان کشوری دفاع غیرنظامی بایست با آرم مشخص‌کننده بین‌المللی دفاع غیرنظامی و کارت شناسایی مؤید وضعیت آن‌ها، قابل شناسایی باشند.

۴) آرم مشخص بین‌المللی دفاع غیرنظامی، که برای حمایت از سازمان‌های دفاع غیرنظامی، کارکنان، ساختمان‌ها و ادوات آن‌ها و همچنین پناهگاه‌های غیرنظامی به کار برده می‌شود، متشکل از یک مثلث متساوی الاضلاع آبی رنگ بر زمینه نارنجی است.

۵) طرف‌های مخاصمه می‌توانند علاوه بر نشان مشخص‌کننده، در مورد استفاده از علامت‌های مشخص‌کننده نیز به منظور شناسایی دفاع غیرنظامی، توافق نمایند.

۶) اجرای مقررات بندهای ۱ تا ۴ تابع فصل پنجم ضمیمه این پروتکل می‌باشد.

۷) در زمان صلح، نشان ذکر شده در بند ۴ را می‌توان با رضایت مقامات صلاحیت‌دار ملی برای مقاصد شناسایی دفاع غیرنظامی به کار

برد.

۸) طرف‌های معظم متعاهد و طرف‌های مخاصمه اقدامات لازم را جهت نظارت بر استفاده از نشان مشخص کننده بین‌المللی دفاع غیرنظامی، مقابله با هرگونه سوء استفاده از آن، به عمل خواهند آورد.
۹) شناسایی کارکنان بهداری و مذهبی دفاع غیرنظامی، و واحدها و وسایل حمل و نقل بهداری آن، نیز مشمول ماده ۱۸ خواهد بود.

ماده ۶۷. اعضای نیروهای مسلح و واحدهای نظامی مأمور خدمت در سازمان‌های دفاع غیرنظامی
۱) اعضای نیروهای مسلح و واحدهای نظامی مأمور خدمت در سازمان‌های دفاع غیرنظامی مورد احترام و حمایت خواهند بود، مشروط بر این که:

الف) چنین کارکنانی و چنین واحدهایی به طور دائمی در مأموریت بوده و کار آنها منحصر به انجام وظایف مذکور در ماده ۶۱ باشد؛
ب) اگر چنین مأموریتی داده شده باشد، این کارکنان در طول مخاصمه هیچ وظیفه نظامی دیگری را عهده‌دار نخواهند بود؛
ج) این قبیل کارکنان به وسیله نشان مشخص کننده بین‌المللی دفاع غیرنظامی که به اندازه مناسب بزرگ بوده و به صورت شاخص نصب شده است از سایر اعضای نیروهای مسلح قابل تشخیص باشند، و دارای کارت شناسایی اشاره شده در فصل پنجم ضمیمه ۱ این پروتکل که مؤید وضعیت آنهاست، باشند؛
د) چنین کارکنان یا واحدهایی فقط مجهز به سلاح‌های سبک انفرادی، به منظور حفظ نظم یا دفاع از خود، باشند. مقررات بند ۳ ماده ۶۵ در این مورد نیز اعمال خواهد شد؛
ه) این قبیل کارکنان مستقیماً در مخاصمات شرکت نمی‌کنند، و خارج از وظایف دفاع غیرنظامی خود مرتکب اعمالی که برای طرف مخالف زیان‌آور باشد، نشده یا برای ارتکاب این اعمال مورد استفاده قرار نمی‌گیرند؛
و) چنین کارکنان و واحدهایی وظایف دفاع غیرنظامی خود را فقط در محدوده قلمرو ملی طرف خود انجام دهند؛
عدم رعایت شرایط مذکور در بند (۶) فوق توسط هریک از اعضای نیروهای مسلح که به شرایط ذکر شده در بندهای الف و ب ملتزم باشند، ممنوع است.

۲) کارکنان نظامی که در سازمان‌های دفاع غیرنظامی خدمت می‌کنند چنانچه به دست طرف مخالف گرفتار شوند، اسیر جنگی محسوب خواهند شد. می‌توان آنها را در سرزمین‌های اشغالی تنها به نحوی که در جهت منافع سکنه غیرنظامی باشد برای انجام وظایف دفاع غیرنظامی به کار گرفت. مشروط بر اینکه چنانچه انجام چنین کاری خطرناک باشد، آنها برای چنین وظایفی داوطلب شده باشند.
۳) ساختمان‌ها و اقلام عمده تجهیزات و وسایل حمل و نقل واحدهای نظامی که به سازمان‌های دفاع غیرنظامی اختصاص یافته است، باید به وضوح با نشان مشخص کننده بین‌المللی دفاع غیرنظامی، علامت‌گذاری شده باشند. آرم مشخص‌کننده باید به اندازه مناسب بزرگ باشد.

۴) ادوات و ساختمان‌های واحدهای نظامی که به طور دائمی برای خدمت به سازمان‌های دفاع غیرنظامی تعیین شده و انحصاراً به انجام وظایف دفاع غیرنظامی اختصاص دارند، چنانچه به دست طرف مخالف افتند، تابع حقوق جنگ خواهند بود. کاربرد آنها تا زمانی که برای اجرای وظایف دفاع غیرنظامی مورد نیاز باشند، تغییر نخواهند یافت، جز در صورت ضرورت‌های مبرم نظامی، و در صورتی که ترتیبات قبلی برای تأمین نیازهای کافی سکنه غیرنظامی به عمل آمده باشد.

بخش دوم: کمک‌رسانی به نفع سکنه غیرنظامی

ماده ۶۸. قلمرو شمول

مقررات این بخش در مورد سکنه غیرنظامی، همانگونه که در این پروتکل تعریف شده است اعمال شده و مکمل مواد ۲۳، ۵۵، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲ و سایر مقررات مربوطه کنوانسیون چهارم می‌باشند.

ماده ۶۹. نیازهای اولیه در سرزمین‌های اشغال‌شده.

۱) قدرت اشغالگر، علاوه بر وظایف مشخص شده در ماده ۵۵ کنوانسیون چهارم درباره مواد غذایی و وسایل پزشکی، باید تا حداکثر امکانات موجود خود و بدون اعمال هرگونه تبعیض، تأمین پوشاک، وسایل خواب، پناهگا و سایر لوازم ضروری برای ادامه حیات سکنه غیرنظامی سرزمین اشغال شده و نیز وسایل لازم برای انجام آداب مذهبی آنها را، تضمین نماید.

۲) اقدامات امداد رسانی به نفع سکنه غیرنظامی سرزمین‌های اشغال شده تابع مواد ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰ و ۱۱۱ کنوانسیون چهارم و ماده ۷۱ این پروتکل است و باید بدون درنگ به اجرا گذارده شود.

ماده ۷۰. اقدامات امداد رسانی

۱) چنانچه سکنه غیرنظامی هر سرزمینی، غیر از سرزمین‌های اشغال شده که در کنترل یکی از طرف‌های مخاصمه است، از لحاظ تدارکات مذکور در ماده ۶۹ به اندازه کافی تأمین نباشند، اقدامات امداد رسانی که دارای جنبه انساندوستانه و بی‌طرفانه و عاری از هرگونه

تبعیض باشد، با موافقت طرف‌های ذیربط در چنین اقدامات امدادسانی، اعمال خواهد شد. پیشنهاد درباره چنین امدادسانی به عنوان دخالت در مخاصمه مسلحانه یا عمل غیردوستانه تلقی نخواهد گردید. در توزیع محموله‌های امدادی، اشخاصی مانند خردسالان، مادران باردار، زنان در حال زایمان و مادران شیرده، که به موجب کنوانسیون چهارم و یا این پروتکل از رفتار ترجیحی و حمایت خاص برخوردار هستند، در اولویت قرار خواهند گرفت.

۲) طرف‌های مخاصمه و هر یک از طرف‌های معظم متعاقد باید عبور سریع و بی‌وقفه کلیه محموله‌ها، تجهیزات و کارکنان تدارک دیده به موجب این بخش را اجازه داده و تسهیل نمایند، حتی اگر چنین کمک‌هایی برای سکنه غیرنظامی طرف مخالف در نظر گرفته شده باشد. ۲) طرف‌های مخاصمه و هر یک از طرف‌های معظم متعاقد که عبور محموله‌های امدادی، تجهیزات و کارکنان را طبق بند ۲ اجازه می‌دهند؛

الف) حق خواهند داشت ترتیبات فنی را که به موجب آن اجازه عبور داده می‌شود، از جمله در مورد جستجو، مقرر نمایند؛
ب) ممکن است صدور چنین اجازه‌ای را مشروط به توزیع این کمک‌ها تحت نظارت محلی یک دولت حامی بنمایند؛
ج) نباید به هیچ وجه محموله‌های امدادی را از مقصودی که برای آنها در نظر گرفته شده است منحرف و یا حمل آن را به تأخیر اندازند، مگر در مواردی که ضرورت عاجل به نفع سکنه غیرنظامی مربوطه ایجاب نماید؛
۴) طرف‌های مخاصمه باید محموله‌های امدادی را مورد حمایت قرار داده و توزیع سریع آنها را تسهیل نمایند؛
۵) طرف‌های مخاصمه و هر یک از طرف‌های معظم متعاقد مربوطه هماهنگی مؤثر بین‌المللی در اقدامات امدادسانی اشاره شده در بند ۱ را تشویق و تسهیل خواهند کرد.

ماده ۷۱. کارکنانی که در اقدامات امدادسانی شرکت می‌کنند
۱) کارکنان امدادگر، در صورت لزوم، بخشی از اقدامات امدادسانی را، به‌ویژه در حمل و نقل و توزیع محموله‌های امدادی تشکیل می‌دهند، شرکت اینگونه کارکنان منوط به موافقت طرفی است که آنها در حوزه قلمرو آن، به وظایف خود عمل خواهند کرد.
۲) اینگونه کارکنان مورد احترام و حمایت خواهند بود.
۳) هر طرف با دریافت محموله‌های امدادی تا حداکثر امکان، به کارکنان امدادگر مذکور در بند ۱ در انجام وظیفه امدادسانی‌شان، مساعدت خواهد کرد. تنها در موارد ضرورت می‌توان فعالیت‌های کارکنان امدادی را محدود و یا تردد آنها را به طور موقت محدود کرد.
۴) کارکنان امدادی تحت هیچ شرایطی نمی‌توانند از شرایط مأموریتی که به موجب این پروتکل به آنها محول گردیده است، تجاوز نمایند. آنها به ویژه باید مقتضیات امنیتی طرفی را که در حوزه قلمرو آن، به وظایف خود عمل می‌کنند، مد نظر قرار دهند. می‌توان به مأموریت هر یک از کارکنانی که این شرایط را رعایت نمی‌کنند، خاتمه داد.

بخش سوم: رفتار با اشخاصی در دست یکی از طرف‌های مخاصمه باشند

فصل اول: قلمرو شمول و حمایت از اشخاص و اموال

ماده ۷۲. قلمرو شمول

مقررات این بخش مکمل قواعد مربوط به حمایت بشردوستانه از غیرنظامیان و اموال غیرنظامی است که در دست یکی از طرف‌های مخاصمه قرار گرفته و مشمول کنوانسیون چهارم، به خصوص قسمت‌های یک و سه آن، همچنین سایر قواعد حقوق بین‌الملل قابل اعمال در مورد حمایت از حقوق بنیادین بشر در هنگام مخاصمات مسلحانه بین‌المللی می‌باشند.

ماده ۷۳. پناهندگان و اشخاص بدون تابعیت

اشخاصی که پیش از شروع مخاصمات، به موجب اسناد مربوطه بین‌المللی مورد قبول طرف‌های ذیربط یا بر طبق قوانین ملی کشوری که به آنها پناهندگی داده است، یا کشور محل اقامت، به عنوان اشخاص بدون تابعیت و یا پناهنده محسوب می‌گردند، تحت هر شرایط و بدون هرگونه تبعیضی، اشخاص مورد حمایت به مفهوم مندرج در قسمت‌های یک و سه کنوانسیون چهارم محسوب خواهند شد.

ماده ۷۴. به هم پیوستن مجدد خانواده‌هایی که از هم دور افتاده‌اند

طرف‌های معظم متعاقد و طرف‌های مخاصمه به هر طریق ممکن به هم پیوستن مجدد خانواده‌هایی را که بر اثر مخاصمات مسلحانه از یکدیگر جدا شده‌اند تسهیل کرده به ویژه باید از سازمان‌های بشردوستانه‌ی را ه به موجب مقررات کنوانسیون‌ها و این پروتکل و بر طبق مقررات امنیتی مربوطه خود، به این وظیفه اشتغال دارند، تشویق خواهند کرد.

ماده ۷۵. ضمانت‌های اساسی

۱) اشخاصی که در دست یکی از طرف‌های مخاصمه هستند و از رفتار مساعدتری به موجب کنوانسیون‌ها یا این پروتکل برخوردار

نیستند، تا آنجایی که وضعیت‌های مذکور در ماده ۱ این پروتکل بر آنها تأثیر می‌گذارد، در هر شرایطی از رفتار انسانی برخوردار شده و، به عنوان یک حداقل از حمایت‌های پیش‌بینی شده در این ماده، بدون هرگونه تبعیض مبتنی بر نژاد، رنگ، جنسیت، زبان، مذهب و عقیده، باورهای سیاسی یا باورهای دیگر، تبار ملی یا خاستگاه اجتماعی، ثروت، نسب یا سایر وضعیت‌ها، یا هر معیار مشابه دیگری، بهره‌مند خواهند شد. هر یک از طرف‌ها باید به شخص، حیثیت، اعتقادات و آداب مذهبی چنین اشخاصی احترام بگذارد.

۲) اعمال زیر در هر زمان و در هر مکان، اعم از آن که توسط غیرنظامیان و یا مأمورین نظامی ارتکاب یابد، ممنوع بوده و خواهد بود:
الف) خشونت نسبت به حیات، سلامت، صحت جسمی و روانی اشخاص، به خصوص:

یک) قتل؛

دو) انواع شکنجه روحی یا جسمانی؛

سه) مجازات بدنی؛ و

چهار) قطع عضو؛

ب) اهانت به حیثیت فردی، به خصوص رفتار تحقیرآمیز و خفت‌بار، فحشاء اجباری و هرگونه حمله غیرمحترمانه؛

ج) گروه‌انگیزی؛

د) مجازات‌های دستجمعی؛ و

ه) تهدید به ارتکاب هرکدام از اعمال فوق الذکر.

۳) هر شخصی که به خاطر اعمال مرتبط با مخاصمه مسلحانه دستگیر یا بازداشت شده یا تحت نظر قرار گرفته است، باید بی‌درنگ به زبانی که آن را می‌فهمد از دلیل این اقدامات مطلع شود. به استثنای موارد دستگیری یا بازداشت به دلیل ارتکاب جرایم کیفری، چنین اشخاصی باید با کمترین تأخیر ممکن، و در هر حال به محض این که موجبات دستگیری، بازداشت و تحت نظر قرار گرفتن آنها برطرف شود، آزاد گردند.

۴) در مورد شخصی که به خاطر یک جرم کیفری مرتبط با مخاصمه مسلحانه مجرم شناخته شده است، نمی‌توان هیچ حکمی صادر و هیچ مجازاتی اجرا نمود، مگر به موجب رأی صادره از سوی دادگاهی که به صورت بی‌طرفانه و قانونی تشکیل شده و اصول شناخته شده آیین دادرسی قضایی را، که شامل موارد زیر می‌باشد رعایت می‌کند:

الف) آیین دادرسی که مقرر می‌دارد که متهم بدون درنگ، از جزئیات جرمی که به وی منتسب شده است، مطلع شود و برای متهم حقوق و وسایل دفاع را قبل و در خلال محاکمه تأمین نماید؛

ب) هیچ کس را نمی‌توان به جرمی محکوم کرد، مگر بر اساس مسئولیت کیفری فردی وی؛

ج) هیچ کس را نمی‌توان به خاطر یک جرم کیفری بر مبنای فعل یا ترک فعلی متهم یا مجرم شناخت، که به موجب قوانین ملی یا بین‌المللی که وی در زمان ارتکاب عمل، تابع آن بوده، جرم کیفری محسوب نمی‌شده است؛ همچنین نمی‌توان مجازاتی سنگین‌تر از آنچه در زمان ارتکاب جرم کیفری قابل اعمال بوده است، برای او در نظر گرفت؛ چنانچه پس از ارتکاب جرم، مجازات خفیف‌تری برای آن جرم در قانون در نظر گرفته شود، مجرم از آن بهره‌مند خواهد شد؛

د) هرکس که متهم به جرمی شده باشد، مادامی که به موجب قانون مجرم شناخته نشده باشد، بی‌گناه فرض می‌شود؛

ه) هرکس که متهم به جرمی شده باشد، از حق محاکمه شدن در حضور خود برخوردار خواهد بود؛

و) هیچ کس را نباید مجبور کرد که علیه خود شهادت داده یا به مجرم بودن خود اعتراف نماید؛

ز) هرکس که متهم به جرمی شده باشد، حق خواهد داشت که از شهودی که علیه او شهادت می‌دهند سوال کرده یا بخواهد که از آنها سوال بشود، و شهودی که به نفع او شهادت می‌دهند با همان شرایط شهود علیه او، در دادگاه حاضر شده و از آنها سؤال شود؛

ح) هیچ کس نباید برای جرمی که قبلاً توسط همان طرف درباره آن حکم نهایی مبنی بر براءت و یا محکومیت، به موجب همان قانون و آیین دادرسی صادر شده است، مورد پیگرد و مجازات قرار گیرد؛

ط) هرکس که به علت جرمی محاکمه شود، حق دارد که رأی دادگاه برای وی به‌طور علنی صادر شود؛ و

ی) شخصی که محکوم شده است، به هنگام محکومیت باید از راه‌های جبرانی قضایی و سایر راه‌های جبرانی و نیز از مهلت‌های زمانی که طی آن می‌تواند به این راه‌ها متصل شود، مطلع گردد.

۵) زنانی که آزادی آنها به دلایل مربوط به مخاصمه مسلحانه شده است باید در محل‌هایی جدا از محل استقرار مردان نگاهداری شوند. آنها تحت نظارت مستقیم زنان خواهند بود. با وجود این، در مواردی که خانواده‌ای بازداشت شده یا تحت نظر قرار گرفته است، باید در صورت امکان در محل واحدی نگاهداری شده و به عنوان واحد خانوادگی اسکان داده شود.

۶) اشخاصی که در رابطه با دلایل مربوط به مخاصمه مسلحانه زندانی یا بازداشت شده یا تحت نظر قرار گرفته‌اند، حتی پس از پایان گرفتن مخاصمه مسلحانه، از حمایت پیش‌بینی شده در این ماده، تا زمان آزادی نهایی، بازگشت به میهن و یا اسکان مجدد، برخوردار خواهند شد.

۷) به منظور جلوگیری از ایجاد هرگونه شبهه نسبت به پیگرد و محاکمه اشخاص متهم به ارتکاب جنایات جنگی یا جنایات علیه بشریت، اصول زیر اعمال خواهد شد:

الف) اشخاصی که متهم به ارتکاب چنین جنایاتی شده‌اند، می‌بایست به منظور پیگرد و محاکمه بر طبق قواعد قابل اعمال حقوق بین‌الملل، تحویل داده شوند، و

ب) چنین اشخاصی که از رفتار مساعدتری به موجب کنوانسیون یا این پروتکل بهره‌مند نیستند، اعم از آنکه جنایاتی که آنها متهم به آن شده‌اند نقض شدید کنوانسیون‌ها و این پروتکل باشد یا نه، از رفتاری که در این ماده پیش‌بینی شده است، برخوردار خواهند شد.

۸) هیچ یک از مقررات این ماده به گونه‌ای تفسیر نخواهد شد که موجب محدود شدن یا نقض هر گونه مقررات مساعدتری شود که حمایت بیشتری به موجب هر یک از قواعد قابل اعمال حقوق بین‌المللی به اشخاص مذکور در بند ۱ اعطا می‌کند.

فصل دوم: اقدامات به نفع زنان و کودکان

ماده ۷۴: حمایت از زنان

۱) زنان باید مورد احترام خاص قرارگیرند و به ویژه در برابر هتک ناموس، فحش‌های اجباری و اشکال دیگر حمله غیرمحرمانه حمایت خواهند شد.

۲) به وضعیت زنان باردار و مادران دارای فرزندان وابسته به خود، که به دلایل مربوط به مخاصمه مسلحانه دستگیر یا بازداشت شده یا تحت نظر قرار گرفته‌اند، با حداکثر اولویت رسیدگی خواهد شد.

۳) طرف‌های مخاصمه تا بالاترین حد ممکن، اهتمام خواهند نمود که از صدور حکم اعدام در مورد زنان باردار یا مادران دارای فرزندان وابسته به آنان، به دلیل جرایم مربوط به مخاصمه مسلحانه، خودداری شود. حکم اعدام برای چنین جرم‌هایی در مورد این قبیل زنان اجرا نخواهد شد.

ماده ۷۷: حمایت از کودکان

۱) کودکان باید مورد احترام خاص قرارگیرند و در برابر هر شکل از حمله غیرمحرمانه حمایت شوند. طرف‌های مخاصمه مراقبت و کمکی را که کودکان خواه به علت سن و یا به هر علت دیگری، به آن نیاز دارند، برای آنها فراهم نمایند.

۲) طرف‌های مخاصمه همه گونه اقدامات ممکن را به عمل خواهند آورد تا کودکانی که به سن پانزده سالگی نرسیده‌اند، به طور مستقیم در مخاصمات شرکت نمایند، و به ویژه از فراخواندن آنها به نیروهای مسلح خود اجتناب خواهند کرد. طرف‌های مخاصمه در فراخواندن افرادی که سن آنها از پانزده سال بیشتر است اما هنوز به هیجده سالگی نرسیده‌اند کوشش خواهند کرد که برای کسانی که سن بیشتری دارند اولویت قابل شوند.

۳) چنانچه در موارد استثنایی، برخلاف مقررات بند ۲، کودکانی که به پانزده سالگی نرسیده‌اند به طور مستقیم در مخاصمات شرکت کنند و به دست طرف مخالف گرفتار شوند، خواه اسیر جنگی باشند یا خیر، همچنان از حمایت خاص موضوع این ماده برخوردار خواهند بود.

۴) هرگاه کودکان به دلایل مربوط به مخاصمه مسلحانه، دستگیر یا بازداشت شده یا تحت نظر قرار گیرند، باید در محلی جدا از بزرگسالان نگهداری شوند، جز در هنگامی که خانواده‌هایی به موجب بند ۵ ماده ۷۵ به عنوان واحد خانوادگی اسکان داده شده‌اند.

۵) در مورد اشخاصی که در هنگام ارتکاب جرم مرتبط با مخاصمه مسلحانه کمتر از هیجده سال داشته‌اند، به خاطر این جرایم، مجازات اعدام اجرا نخواهد شد.

ماده ۷۸: انتقال کودکان

۱) هیچ یک از طرف‌های مخاصمه انتقال کودکان، به جز اتباع خود، را به یک کشور خارجی ترتیب نخواهد داد، مگر در صورت انتقال موقتی به دلایل اضطراری مربوط به سلامت یا درمان پزشکی کودکان یا، به استثنای سرزمین‌های اشغالی، در صورتی که ایمنی آنها ایجاب نماید. در صورتی که والدین یا سرپرست قانونی این کودکان یافت شوند، رضایت کتبی آنها برای این انتقال لازم است. در صورتی که نتوان این اشخاص را یافت، رضایت کتبی اشخاصی که طبق قانون یا عرف در درجه اول مسئولیت نگهداری از کودکان را به عهده دارند، لازم است. هر انتقالی از این نوع باید تحت نظارت دولت حامی و با توافق طرف‌های ذیربط، یعنی طرفی که انتقال را ترتیب می‌دهد، طرفی که کودکان را می‌پذیرد و هر طرفی که اتباع آن انتقال داده می‌شوند، انجام شود. در هر مورد، کلیه طرف‌های مخاصمه همه گونه احتیاط‌های عملی را برای جلوگیری از به مخاطره افتادن انتقال به عمل خواهد آورد.

۲) هرگاه انتقال بر طبق بند ۱ صورت گیرد، تدارکات لازم برای تحصیل هر کودک، از جمله آموزش مذهبی و اخلاقی وی، طبق خواسته والدینش، در مدتی که از وطن خود دور است، با حداکثر استمرار ممکن فراهم خواهد شد.

۳) به منظور تسهیل بازگشت کودکانی که به موجب این ماده انتقال داده شده‌اند نزد خانواده‌ها و کشور خود، مقامات طرف ترتیب دهنده انتقال و در صورت اقتضاء مقامات کشور پذیرنده، برای هر کودک کارت عکس‌داری تهیه خواهند نمود و برای دفتر مرکزی ردیابی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ ارسال خواهند داشت. هر کارت در صورت امکان، و در صورتی که خطر یا صدمه‌ای متوجه کودک نگردد، دارای اطلاعات زیر خواهد بود:

الف) نام (یا نام‌های) خانوادگی کودک؛

- (ب) جنسیت کودک؛
 (ج) محل و تاریخ تولد (یا اگر این تاریخ معلوم نباشد، سن تقریبی)؛
 (د) نام کامل پدر؛
 (ه) نام کامل مادر و نام خانوادگی پیش از ازدواج وی؛
 (و) نزدیکترین خویشاوند کودک؛
 (ز) تابعیت کودک؛
 (ح) زبان مادری کودک، و زبان‌های دیگری که به آنها تکلم می‌کند؛
 (ط) نشانی خانواده کودک؛
 (ی) هرگونه شماره شناسایی کودک؛
 (ک) وضع سلامتی کودک؛
 (ل) گروه خونی کودک؛
 (م) هرگونه ویژگی مشخصه؛
 (ن) تاریخ و محل یافتن کودک؛
 (س) تاریخ و محلی که کودک کشورش را ترک کرده است؛
 (ع) دین کودک، چنانچه داشته باشد؛
 (ف) نشانی فعلی کودک در کشور پذیرنده؛
 (ص) چنانچه کودک پیش از بازگشت فوت شده باشد، تاریخ، محل، شرایط وقوع مرگ و محل دفن.

فصل سوم: روزنامه‌نگاران

ماده ۷۹. اقدامات حمایتی برای روزنامه‌نگاران

- (۱) روزنامه‌نگارانی که در مناطق مخاصمه مسلحانه به مأموریت‌های حرفه‌ای خطرناک اشتغال دارند، به عنوان غیرنظامی به مفهوم مندرج در بند ۱ ماده ۵۰ قلمداد می‌شوند.
 (۲) آنها باید تحت این عنوان به موجب کنوانسیون‌ها و پروتکل حاضر از حمایت برخوردار شوند، مشروط بر اینکه مبادرت به اقدامی که مغایر با وضعیت آنها به عنوان غیرنظامی باشد ننماید، و نیز بدون آنکه به حق گزارشگران جنگی وابسته به نیروهای مسلح برای برخورداری از وضعیت پیش‌بینی‌شده در بند الف (۴) ماده ۴ کنوانسیون سوم اعطاء شده است، خدشه‌ای وارد شود.
 (۳) آنها می‌توانند کارت شناسایی، شبیه نمونه ارائه شده در ضمیمه ۲ این پروتکل تحصیل نمایند. این کارت، که از سوی حکومت دولتی که روزنامه‌نگار تبعه آن است، یا دولتی که روزنامه‌نگار در قلمرو آن اقامت دارد و یا رسانه خبری که روزنامه‌نگار را استخدام کرده در آن واقع است، صادر خواهد شد، همچنین باید وضعیت وی را به عنوان روزنامه‌نگار گواهی نماید.

قسمت پنجم

اجرای کنوانسیون‌ها و پروتکل حاضر

بخش اول: مقررات کلی

ماده ۸۰. اقدامات اجرایی

- (۱) طرف‌های معظم متعاقد و طرف‌های مخاصمه بدون تأخیر کلیه اقدامات لازم را جهت اجرای تعهدات خود به موجب کنوانسیون‌ها و این پروتکل به عمل آورند.
 (۲) طرف‌های معظم متعاقد و طرف‌های مخاصمه باید فرامین و دستورالعمل‌هایی را جهت تضمین رعایت کنوانسیون‌ها و پروتکل حاضر صادر کرده و بر اجرای آنها نظارت نمایند.

ماده ۸۱. فعالیت‌های صلیب سرخ و سایر سازمان‌های بشردوستانه

- (۱) طرف‌های مخاصمه همه تسهیلات تحت اختیار خود را به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ اعطا خواهند کرد تا کمیته مزبور قادر باشد به وظایف بشردوستانه‌ای که به موجب کنوانسیون‌ها و این پروتکل جهت تضمین حمایت و کمک به قربانیان مخاصمات برعهده دارد، عمل نماید، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ همچنین می‌تواند با رضایت طرف‌های ذیربط مخاصمه، هر فعالیت بشردوستانه دیگری را به نفع این قربانیان انجام دهد.
 (۲) طرف‌های مخاصمه باید تسهیلات لازم را در اختیار سازمان‌های صلیب سرخ (هلال احمر، شیر و خورشید) خود قرار دهند تا بر طبق موازین کنوانسیون‌ها و این پروتکل و اصول بنیادین صلیب سرخ به همان ترتیب که در کنفرانس‌های بین‌المللی صلیب سرخ تنظیم شده است، به فعالیت‌های بشردوستانه خود به نفع قربانیان مخاصمه، بپردازند.

۳) طرف‌های معظم متعاهد و طرف‌های مخاصمه به هر طریق ممکن، عملیات امدادسانی سازمان‌های صلیب سرخ (هلال احمر، شیر و خورشید سرخ) و اتحادیه جمعیت‌های صلیب سرخ به قربانیان مخاصمات طبق موازین کنوانسیون‌ها و این پروتکل و بر اساس اصول بنیادین صلیب سرخ به همان ترتیب که در کنفرانس‌های بین‌المللی صلیب سرخ تنظیم شده است، را تسهیل خواهند کرد.

۴) طرف‌های معظم متعاهد و طرف‌های مخاصمه باید تا آنجا که ممکن است تسهیلاتی شبیه آنچه در بندهای ۲ و ۳ مذکور است در اختیار سازمان‌های بشردوستانه دیگر نیز قرار دهند که در کنوانسیون‌ها و این پروتکل به آنها اشاره شده و به نحو مقتضی از سوی طرف‌های مخاصمه مربوط مجاز شناخته شده‌اند فعالیت‌های بشردوستانه خود را طبق موازین کنوانسیون‌ها و پروتکل حاضر انجام می‌دهند.

ماده ۸۲. مشاوران حقوقی در نیروهای مسلح

طرف‌های معظم متعاهد، در همه حال، و طرف‌های مخاصمه در هنگام مخاصمه مسلحانه، باید تضمین نمایند که در موقع لزوم، مشاوران حقوقی جهت راهنمایی فرماندهان نظامی در سطوح مختلف در مورد اجرای کنوانسیون‌ها و این پروتکل و نیز جهت ارائه دستورالعمل‌های مناسب به نیروهای مسلح در این خصوص، در دسترس داشته باشند.

ماده ۸۳. انتشار

۱) طرف‌های معظم متعاهد متعهد می‌شوند که در هنگام صلح همانند زمان مخاصمه مسلحانه، کنوانسیون‌ها و پروتکل حاضر را در گسترده‌ترین سطح ممکن در کشورهای خود منتشر نموده، و علی‌الخصوص تدریس آنها را در برنامه‌های دستورالعمل‌های نظامی گنجانده و مطالعه آنها را توسط سکنه غیرنظامی تشویق نمایند، تا نیروهای مسلح و سکنه غیرنظامی از این اسناد آگاهی یابند.

۲) هر یک از مقامات لشگری و کشوری که در زمان مخاصمه مسلحانه مسئولیت‌هایی را در ارتباط با اجرای کنوانسیون‌ها و این پروتکل برعهده می‌گیرند، باید کاملاً با متون یاد شده آشنایی داشته باشند.

ماده ۸۴. قواعد اجرا

طرف‌های معظم متعاهد، در اولین فرصت ممکن، از طریق نگهدارنده اسناد و، در صورت اقتضاء، از طریق دولت حامی ترجمه‌های رسمی خود از پروتکل حاضر و نیز قوانین و مقرراتی را که جهت تضمین اجرای آن اتخاذ کرده‌اند برای یکدیگر ارسال خواهند داشت.

بخش دوم: مقابله با نقض کنوانسیون‌ها و این پروتکل

ماده ۸۵ - مقابله با نقض این پروتکل

۱) مقررات کنوانسیون‌ها در مورد مقابله با نقض و تخلف عمده، که این بخش آن را تکمیل می‌کند، برای مقابله با نقض و نقض شدید این پروتکل اعمال خواهد شد.

۲) اعمالی که در کنوانسیون‌ها به عنوان نقض شدید توصیف شده است، چنانچه نسبت به اشخاصی که در دست طرف مخالف هستند و از حمایت مواد ۴۴، ۴۵، ۷۳ این پروتکل برخوردارند، یا نسبت به مجروحان، بیماران و غریقانی که تحت حمایت این پروتکل هستند، یا نسبت به کارکنان بهداری و مذهبی، واحدهای بهداری و یا وسایل ترابری بهداری که در اختیار طرف مخالف هستند و از حمایت این پروتکل برخوردارند، ارتکاب یابند نقض شدید این پروتکل نیز خواهد بود.

۳) علاوه بر موارد نقض شدید که در ماده ۱۱ تعریف شده است، اعمال مشروح زیر، هنگامی که عمداً، با تخطی از مقررات مربوطه این پروتکل انجام شود، و منجر به مرگ یا آسیب جدی به بدن یا سلامت گردد، نقض شدید این پروتکل قلمداد خواهد شد؛

الف) هدف حمله قراردادن سکنه یا افراد غیرنظامی؛

ب) حمله کورکورانه‌ای که به سکنه یا اموال غیرنظامی، لطمه می‌زند، با آگاهی از این که چنین حمله‌ای موجب خسارت‌های بیش از حد جانی، جراحت غیرنظامیان یا آسیب به اموال غیرنظامی، آنگونه که در بند ۲ الف) (سه) ماده ۵۷ تعریف شده است، خواهد شد؛

ج) حمله علیه ابنیه و تأسیسات دارای نیروهای خطرناک، با آگاهی از اینکه چنین حمله‌ای موجب خسارت‌های بیش از حد جانی، جراحت غیرنظامیان یا آسیب به اموال غیرنظامی، آنگونه که در بند ۲ الف) (سه) ماده ۵۷ تعریف شده است خواهد شد؛

د) هدف حمله قراردادن مکان‌های بی‌دفاع و مناطق غیرنظامی؛

ه) هدف حمله قرار دادن یک شخص با آگاهی از اینکه خارج از کارزار می‌باشد؛

و) استفاده همراه با نیرنگ از آرا مشخص‌کننده صلیب سرخ، هلال احمر یا شیر و خورشید سرخ یا سایر علامت‌های حمایتی که به موجب کنوانسیون‌ها و این پروتکل به رسمیت شناخته شده‌اند، با تخطی از ماده ۳۷.

۴) علاوه بر موارد تعریف شده در بندهای قبلی و در کنوانسیون‌ها به عنوان نقض شدید، اقدامات زیر هنگامی که عمداً و با تخطی از کنوانسیون‌ها یا پروتکل ارتکاب شود، نقض شدید این پروتکل تلقی می‌گردد؛

الف) انتقال بخشی از سکنه غیرنظامی دولت اشغال‌کننده به سرزمین اشغال‌شده، یا اخراج و یا انتقال تمام یا بخشی از سکنه غیرنظامی سرزمین اشغال شده در داخل آن یا به خارج از آن؛

برخلاف ماده ۴۹ کنوانسیون چهارم؛

ب) تأخیر غیرموجه در بازگرداندن اسیران جنگی یا غیر نظامیان به میهن‌شان؛

ج) اعمال آپارتاید و سایر رفتارهای غیرانسانی و تحقیرآمیز که مستلزم اهانت به شأن شخصی، بر مبنای تبعیض نژادی باشد؛

د) هدف حمله قرار دادن بناهای تاریخی کاملاً شناخته شده، آثار هنری و مکان‌های عبادت که در حکم میراث فرهنگی و معنوی ملت‌ها بوده و برای آنها با ترتیبات ویژه‌ای، به طور مثال، در چهارچوب سازمان‌های ذیصلاح بین‌المللی حمایت خاص در نظر گرفته شده است؛ و در نتیجه چنین حمله‌ای ویرانی گسترده در بناها و آثار یاد شده به وقوع پیوندد، در حالی که دلیلی مبنی بر نقض بند ۲ ماده ۵۲ از سوی طرف مخالف وجود نداشته، و چنین آثار تاریخی و هنری و مکان‌های عبادت در مجاورت مستقیم هدف‌های نظامی واقع نشده‌اند؛ ه) محروم کردن یک شخص تحت حمایت کنوانسیون‌ها یا شخصی که در بند ۲ این ماده به آن اشاره شده است، از حق داشتن محاکمه عادلانه و قانونی.

۵) بدون آنکه به اعمال کنوانسیون‌ها و پروتکل حاضر لطمه‌ای وارد شود، نقض شدید این اسناد در حکم جنایات جنگی تلقی خواهد شد.

ماده ۸۶. ترک فعل

۱) طرف‌های معظم متعهد و طرف‌های مخاصمه باید با نقض شدید کنوانسیون‌ها و این پروتکل که ناشی از ترک فعل در زمانی است که مکلف به انجام کاری می‌باشند، مقابله کرده و اقدامات لازم را برای مبارزه با موارد دیگر نقض کنوانسیون‌ها و این پروتکل ناشی از چنین ترک فعلی، به عمل آورند.

۲) این واقعیت که نقض کنوانسیون‌ها یا این پروتکل توسط مأمور زبردست صورت گرفته است، مقامات مافوق را در صورتی که از موضوع مطلع بوده یا اطلاعاتی در دست داشته‌اند که می‌توانستند در آن شرایط این‌طور نتیجه‌گیری کنند که آن شخص در حال ارتکاب چنین نقضی بوده یا در شرف ارتکاب آن بوده است. و چنانچه کلیه اقدامات ممکن را در چهارچوب اختیارات خود برای جلوگیری مقابله با آن به عمل نیاورده باشند، بر حسب مورد از مسئولیت کیفری یا انضباطی مبری نمی‌کند.

ماده ۸۷ - وظیفه فرماندهان

۱) طرف‌های معظم متعهد و طرف‌های مخاصمه از فرماندهان نظامی خواهند خواست که در مورد اعضای نیروهای مسلح تحت فرماندهی خود و سایر اشخاص تحت کنترل خود، از موارد نقض کنوانسیون‌ها و این پروتکل جلوگیری کرده و، در صورت لزوم، با آن مقابله کرده و موارد نقض را به مقامات ذیصلاح گزارش نمایند.

۲) برای جلوگیری و مبارزه با موارد نقض، طرف‌های معظم متعهد و طرف‌های مخاصمه، باید از فرماندهان، متناسب با سطح مسئولیت آنها، بخواهند که از آگاهی اعضای نیروهای مسلح تحت فرماندهی خود نسبت به تعهدات‌شان موجب کنوانسیون‌ها و این پروتکل، اطمینان حاصل نمایند.

۳) طرف‌های معظم متعهد و طرف‌های مخاصمه از هر فرمانده‌ای که می‌داند مأموران زبردست یا سایر افراد تحت کنترل او در شرف نقض کنوانسیون‌ها یا این پروتکل هستند، یا آن را مرتکب شده‌اند، خواهند خواست که گام‌های ضروری را برای جلوگیری از چنین موارد نقض کنوانسیون‌ها و این پروتکل به عمل آورد و هرگاه اقتضاء نماید، اقدامات انضباطی یا کیفری علیه مرتکبین آن اعمال نماید.

ماده ۸۸. معاضدت متقابل در مسائل کیفری

۱) طرف‌های معظم متعهد در زمینه رسیدگی‌های کیفری مربوط به نقض شدید کنوانسیون‌ها و این پروتکل بیشترین مساعدت را به یکدیگر به عمل خواهند آورد.

۲) با رعایت حقوق و تعهدات وضع شده در کنوانسیون‌ها و بند ۱ ماده ۸۵ این پروتکل، هرگاه شرایط ایجاب نماید، طرف‌های معظم متعهد در زمینه استرداد مجرمین همکاری خواهند نمود. آنها به درخواست دولتی که جرم در سرزمین آن واقع شده است، به نحو مقتضی توجه خواهند کرد.

۳) قوانین طرف معظم متعهدی که از وی درخواست استرداد به عمل آمده، در همه موارد اعمال خواهد شد. لکن مقررات بندهای پیشین به تعهدات ناشی از مفاد هر معاهده دوجانبه یا چندجانبه دیگری که بر کل یا بخشی از موضوع معاضدت متقابل در مسایل کیفری حاکم است، یا حاکم خواهد شد، لطمه‌ای وارد نخواهد کرد.

ماده ۸۹ - همکاری

در مواقع نقض جدی کنوانسیون‌ها یا این پروتکل، طرف‌های معظم متعهد، مکلف می‌شوند که به صورت جمعی یا انفرادی با همکاری سازمان ملل متحد و بر طبق منشور ملل متحد، دست به اقداما بزنند.

ماده ۹۰ - کمیسیون بین‌المللی حقیقت‌یاب

(۱)

الف) یک کمیسیون بین‌المللی حقیقت‌یابی (که از این پس «کمیسیون» نامیده خواهد شد) مرکب از پانزده عضو که از مراتب عالی اخلاقی برخوردار بوده و به بی‌طرفی شناخته شده‌اند، تشکیل خواهد شد.

ب) هرگاه حداقل بیست طرف معظم متعاهد طبق بند ۲ صلاحیت کمیسیون را بپذیرند، نگاهدارنده اسناد در آن زمان و پس از آن در فواصل پنج سال، اقدام به برگزاری نشست‌های از نمایندگان طرف‌های معظم متعاهد مذکور به منظور انتخاب اعضای کمیسیون خواهد کرد. در این نشست نمایندگان باید اعضای کمیسیون را با رای مخفی و از روی فهرست اشخاصی که هر یک از آن طرف‌های معظم متعاهد می‌توانند یک نفر را برای معرفی نمایند، انتخاب خواهند کرد.

ج) اعضای کمیسیون در مقام شخص خود خدمت نموده و تا انتخاب اعضا ژی جدید در نشست بعدی سمت خود را حفظ خواهند کرد.

د) در هنگام انتخاب، طرف‌های متعاهد اطمینان حاصل خواهند کرد که اشخاصی که برای کمیسیون انتخاب می‌شوند هر یک انفراداً دارای شرایط مورد لزوم بوده و در کمیسیون نیز در مجموع، توزیع منصفانه جغرافیایی تضمین گردد.

ه) در صورت خالی شدن یکی از کرسی‌ها، کمیسیون خود، با توجه خاص به مقررات بندهای فرعی پیشین، جای خالی مذکور را پر خواهد کرد.

و) نگاهدارنده اسناد تسهیلات اداری لازم را برای انجام وظایف کمیسیون فراهم خواهد کرد.

(۲)

الف) طرف‌های معظم متعاهد می‌توانند در هنگام امضاء، تصویب، یا الحاق به پروتکل، یا هر زمان دیگر بعد از آن اعلام کنند که صلاحیت کمیسیون را برای تحقیق در مورد اتهامات وارده از سوی طرف‌های دیگر معاهده که تعهد مشابهی را پذیرفته باشند، فی‌نفسه و بدون توافق خاص، آنگونه که در این ماده مجاز شمرده شده است، به رسمیت می‌شناسند.

ب) اعلامیه‌های اشاره شده در فوق نزد نگاهدارنده اسناد سپرده خواهد شد که نسخه‌هایی از آن را برای طرف‌های معظم متعاهد ارسال خواهد کرد.

ج) کمیسیون صلاحیت دارد که:

یک) به تحقیق و رسیدگی درباره تمامی واقعیت‌هایی بپردازد که ادعا می‌شود نقض شدید، به نحوی که در کنوانسیون‌ها و این پروتکل تعریف شده است، یا تخلف جدی دیگری از کنوانسیون‌ها و این پروتکل است؛

دو) با اعمال مساعی جمیله خود اعاده نگرش مبتنی بر احترام به کنوانسیون‌ها و این پروتکل را تسهیل نماید.

د) در سایر مواقع، کمیسیون بنا به درخواست یک طرف مخاصمه، تنها در صورت رضایت طرف دیگر یا سایر طرف‌های مربوطه، به تحقیق و تفحص خواهد پرداخت.

ه) با رعایت مقررات پیشین این بند، مقررات ماده ۵۲ کنوانسیون دوم، ماده ۱۳۲ کنوانسیون سوم و ماده ۱۴۹ کنوانسیون چهارم همچنان در مورد هر ادعایی نسبت به تخلف از کنوانسیون‌ها اعمال شده و به هرگونه ادعایی مبنی بر تخلف از این پروتکل تسری می‌یابد.

(۳)

الف) چنانچه طرف‌های مربوطه به نحو دیگری توافق نکرده باشند، کلیه تحقیقات توسط شعبه‌ای مرکب از هفت عضو که به شرح زیر انتخاب می‌شوند، صورت می‌گیرد:

یک) پنج عضو کمیسیون که تبعه هیچ یک از طرف‌های مخاصمه نباشند توسط رئیس کمیسیون بر مبنای توزیع منصفانه مناطق جغرافیایی پس از مشورت با طرف‌های مخاصمه، منصوب خواهند شد؛

دو) دو عضو خاص، که از اتباع طرف‌های مخاصمه نباشند، هر یک توسط یکی از طرف‌های مربوطه تعیین خواهند شد؛

ب) رئیس کمیسیون به محض دریافت درخواست جهت انجام تحقیق، مهلت زمانی مناسب را برای تشکیل یک شعبه مشخص خواهد کرد. چنانچه هر یک از اعضای خاص در مهلت زمانی مشخص شده، منصوب نشوند، رئیس کمیسیون بی‌درنگ عضو یا، در صورت لزوم، اعضای اضافی دیگری را از کمیسیون منصوب خواهد کرد تا تعداد اعضای شعبه تکمیل گردد.

(۴)

الف) شعبه‌ای که به موجب بند ۲ تشکیل می‌شود تا به کار تحقیق بپردازد، از طرف‌های مخاصمه دعوت خواهد نمود تا شعبه را در این کار یاری نموده و ادله خود را ارائه دهند. شعبه همچنین می‌تواند به جستجوی ادله دیگری که مناسب تشخیص می‌دهد پرداخته و درباره وضعیت مورد نظر به تحقیقاتی در محل بپردازد.

ب) ادله به طور کامل برای طرف‌های مربوطه آشکار خواهد شد و آن‌ها حق دارند درباره این ادله در برابر کمیسیون اظهار نظر کنند.

ج) هر طرف حق دارد این ادله را مورد اعتراض یا ایراد قرار دهد.

(۵)

الف) کمیسیون گزارشی را درباره واقعیاتی که شعبه به آن دست یافته است، همراه با توصیه‌هایی که مناسب تشخیص می‌دهد به طرف‌ها تسلیم خواهد کرد.

ب) چنانچه شعبه قادر به تأمین شواهد کافی برای رسیدن به یافته‌های واقعی و بی‌طرفانه نباشد، کمیسیون دلایل این ناتوانی را اظهار

خواهند کرد.

ج) کمیسیون یافته‌های خود را به طور علنی گزارش نخواهد کرد، مگر آنکه کلیه طرف‌های مخاصمه چنین درخواستی را از کمیسیون کرده باشند.

۶) کمیسیون آیین کار خود را که شامل قواعد مربوط به ریاست کمیسیون و ریاست شعبه است، وضع خواهد کرد. این قواعد تضمین خواهد کرد که وظایف رئیس کمیسیون در همه حال اعمال خواهد شد و در صورت انجام تحقیقات، این وظایف توسط شخصی انجام شود که از اتباع طرف‌های مخاصمه نیست.

۷) هزینه‌های اداری کمیسیون از طریق سهمیه‌های طرف‌های معظم متعاهدی که اعلامیه‌های به موجب بند ۲ صادر کرده‌اند، و نیز از طریق کمک‌های مالی داوطلبانه تأمین خواهد شد. طرف یا طرف‌های مخاصمه‌ای که در خواست انجام تحقیق و تفحص را می‌نمایند، باید وجوه لازم را برای هزینه‌های شعبه پیشاپیش بپردازند و تا پنجاه درصد هزینه‌های شعبه توسط طرف یا طرف‌هایی که ادعاهایی علیه آنان اقامه شده است، مسترد خواهد شد. در مواردی که ادعاهای متقابل نزد شعبه مطرح می‌شود، هر طرف باید پیشاپیش پنجاه درصد وجوه لازم را بپردازد.

ماده ۹۱- مسئولیت

طرف مخاصمه‌ای که موازین کنوانسیون‌ها و یا این پروتکل را نقض نماید، عندالاقضاء ملزم به پرداخت غرامت خواهد بود. طرف مذکور در قبال کلیه اعمالی که توسط اشخاصی ارتکاب می‌یابد که بخشی از نیروهای مسلح آن را تشکیل می‌دهند، مسئول می‌باشد.

قسمت ششم مقررات نهایی

ماده ۹۲- امضاء

این پروتکل به مدت شش ماه پس از امضای سند نهایی آن برای امضاء توسط دولت‌های عضو کنوانسیون‌ها مفتوح خواهد شد، و برای یک دوره دوازده ماهه، همچنان مفتوح خواهد ماند.

ماده ۹۳- تصویب

این پروتکل تا حد امکان، در اسرع وقت به تصویب خواهد رسید. اسناد تصویب نزد شورای فدرال سوئیس، به عنوان نگهدارنده اسناد کنوانسیون‌ها، سپرده خواهد شد.

ماده ۹۴- الحاق

این پروتکل برای الحاق هر یک از دولت‌های عضو کنوانسیون‌ها که آن را امضاء نکرده‌اند، مفتوح خواهد بود. اسناد الحاق نزد نگهدارنده اسناد، سپرده خواهد شد.

ماده ۹۵- لازم الاجرا شدن

۱) این پروتکل شش ماه پس از توزیع دو سند تصویب یا الحاق لازم الاجرا خواهد شد.
۲) این پروتکل در مورد هر یک از دولت‌های عضو کنوانسیون‌ها که پس از آن، پروتکل حاضر را تصویب کرده یا به آن ملحق شده باشند، شش ماه پس از توزیع سند تصویب یا سند الحاق توسط چنین دولتی، لازم الاجرا خواهد شد.

ماده ۹۶- روابط معاهداتی پس از لازم الاجرا شدن این پروتکل

۱) هرگاه که طرف‌های کنوانسیون‌ها عضو این پروتکل نیز باشند، کنوانسیون‌ها به نحوی که با این پروتکل تکمیل شده است به اجرا گذاشته خواهد شد.

۲) هرگاه یکی از طرف‌های مخاصمه ملتزم به رعایت این پروتکل نباشد، طرف‌های پروتکل در روابط متقابل خود نسبت به آن متعهد باقی می‌مانند. به علاوه آن‌ها در رابطه با هر یک از طرف‌هایی که عضو این پروتکل نیستند، لیکن مقررات آن را پذیرفته و به کار می‌بندند، ملتزم خواهند بود.

۳) نهادی که نمایندگی ملتی را برعهده دارد که درگیر یک مخاصمه مسلحانه علیه یک طرف معظم متعاهد از نوعی می‌باشد که در بند ۴ ماده ۱ به آن اشاره شده است، می‌تواند طی اعلامیه‌ای یک‌جانبه خطاب به نگهدارنده اسناد، متعهد شود که در رابطه با آن مخاصمه کنوانسیون‌ها و این پروتکل را رعایت نماید. چنین اعلامیه‌ای به محض وصول توسط نگهدارنده اسناد، آثار زیر را در رابطه با آن مخاصمه به دنبال خواهد داشت:

الف) کنوانسیون‌ها و این پروتکل در مورد نهاد مذکور به عنوان یک طرف مخاصمه، بلافاصله به مرحله اجرا در می‌آید؛

ب) نهاد یاد شده همان حقوق و تعهداتی را برعهده دارد که یک طرف معظم متعاهد کنوانسیون‌ها و این پروتکل واجد آن می‌باشد، و ج) کنوانسیون‌ها و این پروتکل به طور یکسان برای تمامی طرف‌های مخاصمه الزام‌آور خواهد بود.

ماده ۹۷- اصلاحیه

۱) هر یک از طرف‌های معظم متعاهد می‌تواند پیشنهاد نماید که اصلاحاتی در این پروتکل صورت گیرد. متن هرگونه اصلاحیه پیشنهادی برای نگهدارنده اسناد ارسال خواهد شد، که پس از مشورت با کلیه طرف‌های معظم متعاهد و بکمیته بین‌المللی صلیب سرخ، تصمیم خواهد گرفت که آیا برای بررسی اصلاحیه پیشنهادی کنفرانسی ترتیب داده شود یا خیر.

۲) نگهدارنده اسناد از کلیه طرف‌های معظم متعاهد و همچنین دولت‌های عضو کنوانسیون‌ها، اعم از این که امضاءکنندگان این پروتکل باشند یا خیر، برای شرکت در آن کنفرانس دعوت به عمل خواهد آورد.

ماده ۹۸- تجدیدنظر در ضمیمه ۱

۱) کمیته بین‌المللی صلیب سرخ حداکثر چهار سال پس از لازم‌الاجرا شدن این پروتکل و بعد از آن در فواصلی که کمتر از چهار سال نباشد، باید با طرف‌های معظم متعاهد در مورد ضمیمه ۱ این پروتکل مشورت نماید و در صورتی که لازم بداند می‌تواند پیشنهاد کند که جلسه‌ای متشکل از کارشناسان فنی جهت بازبینی در ضمیمه ۱ تشکیل شده و اصلاحاتی را که مناسب به نظر می‌رسد پیشنهاد نماید. چنانچه شش ماه پس از اعلام پیشنهاد تشکیل چنین جلسه‌ای به طرف‌های معظم متعاهد یک سوم آنها به این امر اعتراض ننمایند، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، جلسه را تشکیل داده و ناظرانی را نیز از سازمان‌های بین‌المللی ذیربط دعوت خواهد کرد. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ همچنین جلسه‌ای از این قبیل را در هر زمان در صورت درخواست یک سوم طرف‌های معظم متعاهد نیز، برگزار خواهد کرد.

۲) پس از چنین جلسه‌ای، در صورت درخواست کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا یک‌سوم طرف‌های معظم متعاهد، نگهدارنده اسناد کنفرانس، با شرکت طرف‌های معظم متعاهد و دولت‌های عضو کنوانسیون‌ها جهت رسیدگی به اصلاحات پیشنهاد شده از طرف جلسه کارشناسان فنی، تشکیل خواهد داد.

۳) در چنین کنفرانسی، اصلاحات صورت گرفته در ضمیمه ۱ با رأی دوسوم طرف‌های معظم متعاهد حاضر و رأی‌دهنده، تصویب خواهد شد.

۴) نگهدارنده اسناد هرگونه اصلاحیه مصوب را برای طرف‌های معظم متعاهد و نیز اعضای کنوانسیون‌ها ارسال خواهد کرد. یک سال پس از اعلام این اصلاحات، چنانچه حداقل یک‌سوم طرف‌های معظم متعاهد عدم موافقت خود را نسبت به اصلاحات مذکور به اطلاع نگهدارنده اسناد نرسانند، اصلاحات مورد بحث پذیرفته قلمداد خواهد شد.

۵) اصلاحیه‌ای که طبق بند ۴ پذیرفته شده تلقی گردیده است، سه ماه پس از پذیرفته شدنش در مورد کلیه طرف‌های معظم متعاهد، به جز آنهایی که طبق بند مذکور عدم موافقت خود را اعلام نموده‌اند، لازم‌الاجرا خواهد شد. هر طرف که عدم موافقت خود را اعلام نموده است، می‌تواند هر زمان آن را پس بگیرد و این اصلاحیه سه ماه بعد در مورد طرف مذکور به اجرا درخواهد آمد.

۶) نگهدارنده اسناد طرف‌های معظم متعاهد و اعضای کنوانسیون‌ها را در مورد لازم‌الاجرا شدن هر اصلاحیه، طرف‌های که نسبت به آن ملتزم هستند، تاریخ به اجرا درآمدن آن در رابطه با هر طرف، اعلامیه‌های مبنی بر عدم موافقت بر اساس بند ۴ و پس گرفتن این قبیل اعلامیه‌ها، مطلع خواهد ساخت.

ماده ۹۹ - فسخ

۱) در صورتی که یکی از طرف‌های معظم متعاهد این پروتکل را فسخ نماید، این فسخ فقط یک سال پس از دریافت سند فسخ مؤثر واقع خواهد شد. لکن چنانچه طی سپری شدن آن سال، طرف فسخ‌کننده در یکی از وضعیت‌های مذکور در ماده ۱ درگیر شوند، آن فسخ پیش از پایان مخاصمه مسلحانه یا اشغال و یا به هر صورت پیش از خاتمه عملیات مرتبط به آزادی نهائی، بازگرداندن یا اسکان مجدد اشخاصی که مورد حمایت کنوانسیون‌ها یا این پروتکل هستند، مؤثر واقع نخواهد شد.

۲) فسخ باید به طورکتبی به نگهدارنده اسناد اعلام شود که آن را برای کلیه طرف‌های معظم متعاهد ارسال خواهد نمود.

۳) فسخ فقط نسبت به طرف فسخ‌کننده مؤثر واقع خواهد شد.

۴) هرگونه فسخ به موجب بند ۱ به تعهداتی که طرف فسخ‌کننده به علت مخاصمه مسلحانه، در مورد هر عملی که پیش از مؤثر واقع شدن فسخ، به موجب این پروتکل بر عهده دارد، لطمه‌ای وارد نخواهد کرد.

ماده ۱۰۰- اعلامیه‌ها

نگهدارنده اسناد طرف‌های معظم متعاهد و دولت‌های عضو کنوانسیون‌ها را، خواه امضاءکننده این پروتکل باشند یا خیر، از موارد مشروح در زیر مطلع خواهد نمود:

الف) موارد جدید امضای این پروتکل و تودیع اسناد تصویب و الحاق بر اساس مواد ۹۳ و ۹۴؛

ب) تاریخ لازم‌الاجرا شدن این پروتکل طبق ماده ۹۵؛

ج) مکاتبات و اعلامیه‌های دریافت شده بر اساس مواد ۸۴، ۹۰ و ۹۷؛
د) اعلامیه‌های دریافت شده بر اساس بند ۳ ماده ۹۶ که باید با سریع‌ترین شیوه ارسال شود؛ و
ه) اعلامیه‌های فسخ بر اساس ماده ۹۹.

ماده ۱۰۱- ثبت

۱) پس از لازم الاجرا شدن این پروتکل، نگهدارنده اسناد، طبق ماده ۱۰۲ منشور سازمان ملل متحد، آن را برای ثبت و انتشار به دبیرخانه سازمان ملل متحد ارسال خواهد کرد.
۲) نگهدارنده اسناد همچنین دبیرخانه سازمان ملل متحد را از کلیه موارد تصویب، الحاق و فسخ که توسط آن دریافت شده است، مطلع خواهد کرد.

ماده ۱۰۲- متون معتبر

نسخه اصل این پروتکل که متون عربی، چینی، انگلیسی، فرانسه، روسی و اسپانیولی آن به یکسان معتبر می‌باشد، نزد نگهدارنده اسناد سپرده خواهد شد که نسخه‌های تصدیق شده آن را برای کلیه دولت‌های عضو کنوانسیون‌ها ارسال خواهد نمود.

ضمیمه یک

مقررات مربوط به کارت شناسایی

فصل ۱- کارت‌های شناسایی

ماده ۱- کارت شناسایی برای کارکنان بهداری و مذهبی دائمی غیرنظامی

۱) کارت شناسایی کارکنان بهداری و مذهبی دائمی غیرنظامی که در بند ۳ ماده ۱۸ این پروتکل به آن اشاره شده است، می‌بایست:
الف) دارای آرا مشخص‌کننده بوده و به اندازه‌ای باشد که بتوان آن را در جیب حمل کرد؛
ب) تا حدی که عملی است، بادوام باشد؛
ج) به زبان ملی یا رسمی (و در صورت امکان، علاوه بر آن به سایر زبان‌ها) نوشته شده باشد؛
د) به نام، تاریخ تولد (چنانچه تاریخ تولد در دست نباشد، سن شخص در زمان مورد بحث) دارنده کارت و شماره شناسایی شخص، در صورتی که موجود باشد، در آن اشاره شود؛
ه) ذکر کند که دارنده کارت تحت چه عنوانی حق برخورداری از حمایت کنوانسیون‌ها و پروتکل را دارد؛
و) دارای عکس دارنده کارت، امضاء و یا اثر انگشت وی و یا هر دوی آن باشد؛
ز) دارای مهر و امضای مقام صلاحیت‌دار باشد؛
ح) تاریخ صدور و تاریخ انقضای کارت، در آن ذکر شده باشد.
۲) کارت شناسایی در سرتاسر قلمرو هر یک از طرف‌های معظم متعاقد باید یکنواخت بوده و تاحد امکان، برای طرف‌های مخاصمه از یک نوع باشد. طرف‌های مخاصمه می‌توانند از نمونه یک، زیانه که در شکل ۱ نشان داده شده است استفاده کنند. در هنگام شروع مخاصمات، چنانچه نمونه کارت‌های طرف‌های مخاصمه با نمونه نشان داده شده در شکل ۱ متفاوت باشد، آنها باید یک نمونه از کارت مورد استفاده خود را برای یکدیگر، ارسال نمایند. در صورت امکان، کارت‌های شناسایی در دو نسخه صادر خواهد شد که یک نسخه آن نزد مقام صادرکننده نگهداری می‌شود تا بتواند بر کارت‌های صادر شده، نظارت نماید.
۳) در هیچ شرایطی، کارکنان بهداری و مذهبی دائمی غیرنظامی از داشتن کارت‌های شناسایی خود محروم نخواهند شد. در صورت مفقود شدن کارت، آنها حق دارند یک نسخه کارت المثنی دریافت نمایند.

ماده ۲- کارت شناسایی کارکنان بهداری و مذهبی موقت غیرنظامی

۱) کارت شناسایی کارکنان بهداری و مذهبی موقت غیرنظامی، در صورت امکان مشابه آن چیزی خواهد بود که در ماده ۱ این مقررات پیش‌بینی شده است. طرف‌های مخاصمه می‌توانند از نمونه‌ای که در شکل ۱ نشان داده شده است استفاده کنند.
۲) هرگاه که اوضاع و احوال مانع از آن باشد که به کارکنان بهداری و مذهبی موقت غیرنظامی کارت‌هایی مشابه آنچه که در ماده این مقررات توصیف شده است اعطا شود، می‌توان گواهی‌نامه‌ای با امضاء مقامات در اختیار این کارکنان قرار داد که در آن گواهی شده باشد که شخصی که این گواهی برای او صادر شده به عنوان یکی از کارکنان موقت به کار گمارده شده و در صورت امکان مدت مأموریت و حق او برای استفاده از آرم مشخص‌کننده در آن ذکر شده باشد. در گواهی مورد بحث می‌بایست نام دارنده، تاریخ تولد (یا چنانچه این تاریخ در دست نباشد، سن او در هنگام صدور گواهی)، وظایف وی و شماره شناسایی او، چنانچه موجود باشد، ذکر گردد. این گواهی باید دارای امضای دارنده یا اثر انگشت وی، یا هر دو باشد.

شکل ۱- نمونه کارت شناسایی
(قطع: ۷۴ در ۱۰۵ میلی‌متر)

روی صفحه

(محل مخصوص برای ذکر نام کشور و
مقام صادرکننده این کارت)

برای کارکنان غیرنظامی

نام

.....

تاریخ تولد (یا سن).....

شماره شناسایی (چنانچه موجود است).....

دارنده این کارت به موجب کنوانسیون‌های ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ و

پروتکل الحاقی به کنوانسیون‌های ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹، درمورد

حمایت از قربانیان مخاصمات مسلحانه بین‌المللی (پروتکل یک)، در

سمت خود

به عنوان.....

.....

از حمایت برخوردار است.

تاریخ صدور شماره کارت

امضای مقام صادر کننده کارت

تاریخ انقضاء.....

.

پشت صفحه

رنگ مو

رنگ چشم

طول قد

سایر علائم یا اطلاعات مشخص‌کننده:

.....
.....
.....
.....

محل الصاق عکس دارنده کارت

محل مهر

امضاء یا اثرانگشت دارنده کارت یا هر

دو

فصل دوم: آرم مشخص کننده

ماده ۳- شکل و نوع

- (۱) آرم مشخص کننده (به رنگ سرخ بر روی زمینه سفید) باید به مقضای اوضاع و احوال به اندازه کافی بزرگ باشد. در مورد شکل صلیب، هلال یا شیر و خورشید، طرف‌های معظم متعاهد می‌توانند از نمونه‌هایی که در شکل ۲ نشان داده شده است، استفاده کنند.
- (۲) به هنگام شب و یا در مواقعی که دید کاهش می‌یابد، می‌توان آرم مشخص‌کننده را روشن و یا نورانی ساخت؟ همچنین می‌توان این آرم را از موادی ساخت که با وسایل فنی ردیابی قابل تشخیص باشند.

ماده ۴- استفاده

- (۱) هرگاه امکان داشته باشد، می‌بایست آرم مشخص‌کننده بر روی سطح صاف و یا پرچم‌هایی که تا حد امکان از جهت‌های مختلف و از فاصله هر چه دورتر قابل مشاهده باشند، نشان داده شود.
- (۲) کارکنان بهداری و مذهبی که در منطقه نبرد به انجام وظیفه می‌پردازند، ضمن رعایت اوامر مقامات ذیصلاح، می‌بایست تا حد امکان، کلاه خود و لباس‌هایی بی‌وشن‌کننده دارای آرم مشخص‌کننده باشند.

فصل سوم: علائم مشخص کننده

ماده ۵- استفاده اختیاری

- (۱) با رعایت مفاد ماده ۶ این مقررات، علائم‌هایی که در این فصل برای استفاده انحصاری واحدها و وسایل ترابری بهداری تعیین شده است، نباید برای مقاصد دیگر به کار گرفته شود. استفاده از تمامی علائم‌های اشاره شده در این فصل، اختیاری است.
- (۲) هواپیماهای بهداری موقت، که به دلیل نبودن زمان کافی و یا به دلیل ویژگی‌هایشان نمی‌توان آن‌ها را با آرم‌های مشخص‌کننده علامت‌گذاری نموده می‌توانند از علائم‌های مجاز در این فصل استفاده کنند. در هر حال، بهترین روش برای شناسایی و تعیین هویت موثر هواپیماهای بهداری، استفاده از یک علامت بصری، به صورت آرم مشخص‌کننده و یا علامت نورانی مذکور در ماده ۶، یا هر دو، همراه با سایر علائم‌های اشاره شده، در مواد ۷ و ۸ این مقررات است.

ماده ۶- علامت نورانی

- (۱) علامت نورانی، متشکل از یک چراغ آبی چشمک زن برای استفاده هواپیماهای بهداری جهت اعلام هویت خود، در نظر گرفته شده است. هیچ هواپیمای دیگری از این علامت استفاده نخواهد کرد. رنگ آبی که توصیه می‌شود از رنگ‌های زیر، به عنوان مختصات سه رنگی،

$$Y = 0.065 + 0.805X$$

به دست می‌آید: حدسبز

$$Y = 0.400 - X$$

حد سفید

$$Y = 0.133 = 0.600Y$$

حد ارغوانی

تعداد دفعات چشمک زدن نور آبی بین شصت و یکصد بار در دقیقه، توصیه شده می‌شود.

- (۲) هواپیماهای بهداری می‌بایست به اندازه‌ای مجهز به چراغ‌هایی باشند که برای قابل رویت بودن در تمامی جهات ممکن، ضرورت داشته باشد.

- (۳) در صورت نبودن توافق خاصی بین طرف‌های مخاصمه که استفاده از چراغ‌های آبی چشمک‌زن را منحصراً برای شناسایی هواپیماها، خودروها و شناورهای بهداری در نظر گرفته باشند، استفاده از این قبیل علائم‌ها برای سایر خودروها و یا کشتی‌ها ممنوع نیست.

ماده ۷- علامت رادیویی

- (۱) علامت رادیویی متشکل از یک پیام رادیو تلگرافی خواهد بود که پیش از آن یک علامت مخصوص اولویت، که از سوی یک کنفرانس جهانی مدیریت رادیویی مربوط به اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور، تعیین و تصویب شده باشد، مخابره گردد. این علامت باید سه بار قبل از

بسامدهای تعیین شده به موجب بند ۳ مخابره شود. استفاده از علامت مخصوص اولویت منحصر به واحدها و وسایل ترابری بهداری خواهد بود.

۲) پیام رادیویی که به دنبال علامت مخصوص اولویت مذکور در بند ۱ ارسال می‌گردد باید دارای اطلاعات مشروح در زیر باشد:

الف) رمز شناسایی وسیله ترابری بهداری؛

ب) موقعیت وسیله ترابری بهداری؛

ج) تعداد و نوع وسایل ترابری بهداری؛

د) مسیر مورد نظر؛

ه) مدت زمان تقریبی طی مسیر، زمان حرکت و ورود، بر حسب مورد؛

و) هرگونه اطلاعات دیگری از قبیل ارتفاع پرواز، بسامد رادیویی محافظت شده، زبانها و سیستمها و کدهای رادار کمکی دوم.

۳) به منظور تسهیل ارتباطات یاد شده در بندهای ۱ و ۲ و نیز ارتباطات مورد اشاره در مواد ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰ و ۳۱ پروتکل، طرفهای معظم متعاقد، طرفهای یک مخاصمه، و یا یکی از طرفهای یک مخاصمه که به موجب توافق یا به تنهایی عمل می‌نمایند، می‌توانند طبق جدول تخصیص بسامدهای مقررات رادیویی منضم به کنوانسیون بین‌المللی ارتباطات دور، بسامدهای ملی مورد استفاده خود را برای این قبیل ارتباطات، تعیین کرده و منتشر نمایند. این بسامدها باید طبق آیین کاری که به تأیید یک کنفرانس جهانی مدیریت رادیویی خواهد رسید، به اطلاع اتحادیه بین‌المللی مخابرات دور رسانده شود.

ماده ۸. شناسایی الکترونیک

۱) سیستم رادار دوم (SSR) به نحوی که در ضمیمه ده کنوانسیون شیکاگو در مورد هواپیمایی کشوری بین‌المللی مورخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴، با اصلاحات بعدی آن، می‌تواند برای شناسایی و ردیابی مسیر هواپیماهای بهداری مورد استفاده قرار گیرد. شیوه و کد سیستم رادار کمکی دوم که برای استفاده انحصاری هواپیماهای بهداری اختصاص می‌یابد، توسط طرفهای معظم متعاقد، طرفهای یک مخاصمه، یا یکی از طرفهای مخاصمه که به موجب توافق یا به تنهایی عمل می‌نمایند، طبق آیین کاری که از سوی سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری توصیه می‌شود، تعیین خواهد شد.

۲) طرفهای یک مخاصمه می‌توانند با یک موافقت خاص بین خود، سیستم الکترونیک مشابهی را برای شناسایی خودروها، کشتی‌ها و شناورهای بهداری خود وضع نمایند.

فصل چهارم: مخابرات

ماده ۹. ارتباطات رادیویی

علامت مخصوص اولویت پیش‌بینی‌شده در ماده ۷ این مقررات می‌تواند قبل از ارتباطات رادیویی مناسب توسط واحدها و وسایل ترابری بهداری در اجرای رویه‌های اجرا شده به موجب مواد ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰ و ۳۱ پروتکل مخابره شود.

ماده ۱۰. استفاده از کدهای بین‌المللی

واحدها و وسایل ترابری بهداری همچنین می‌توانند از کدها و علامت‌های تعیین شده توسط اتحادیه بین‌المللی مخابرات راه دور، سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری و سازمان مشورتی بین‌الدولی دریانوردی استفاده کنند. این کدها و علامت‌ها باید طبق استانداردها، روش‌ها و رویه‌های ایجاد شده توسط این سازمان‌ها مورد استفاده قرار گیرند.

ماده ۱۱. سایر وسایل ارتباطی

هنگامی که ارتباط رادیویی دوطرفه امکان‌پذیر نباشد، علامت‌های پیش‌بینی شده مربوط در کد بین‌المللی علامت‌ها که مصوب سازمان مشورتی بین‌الدولی دریانوردی و یا مذکور در ضمیمه مربوطه کنوانسیون شیکاگو در مورد هواپیمایی کشوری بین‌المللی مورخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴، با اصلاحات بعدی آن، می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.

ماده ۱۲. برنامه‌های پرواز

توافقی‌ها و اطلاعیه‌های مربوط به برنامه‌های پرواز پیش‌بینی شده در ماده ۲۹ پروتکل باید تا حد امکان طبق رویه‌های سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری تنظیم شود.

ماده ۱۳. علامت‌ها و رویه‌های مربوط به رهگیری هواپیماهای بهداری

چنانچه از یک هواپیمایی برای شناسایی یک هواپیمایی بهداری در حال پرواز یا درخواست از آن برای فرود طبق مواد ۳۰ و ۳۱ پروتکل، استفاده شود، هواپیمایی رهگیر و هواپیمایی بهداری می‌بایست رویه‌های رهگیری سمعی و بصری استاندارد پیش‌بینی شده در ضمیمه ۲

کنوانسیون شیکاگو در مورد هواپیمایی کشوری بین‌المللی مورخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴، با اصلاحات بعدی آن، را مورد استفاده قرار دهند.

فصل پنجم: دفاع غیرنظامی

ماده ۱۴- کارت شناسایی

(۱) کارت شناسایی کارکنان دفاع غیرنظامی که در بند ۳ ماده ۶۶ پروتکل پیش‌بینی شده است، شمول مفاد مربوطه ماده ۱ این مقررات است.

(۲) می‌توان کارت شناسایی کارکنان دفاع غیرنظامی را طبق نمونه نشان داده شده در شکل ۳ تهیه نمود.

(۳) چنانچه کارکنان دفاع غیرنظامی مجاز به حمل اسلحه سبک انفرادی باشند، این موضوع باید در کارت شناسایی آنها قید گردد.

روي صفحه

(محل مخصوص براي ذكر نام کشور و
مقام صادرکننده این کارت)

کارت شناسايي
براي کارکنان دفاع غيرنظامي

نام.....

تاريخ تولد (يا سن).....

شماره شناسايي (چنانچه موجود باشد).....
دارنده این کارت به موجب کنوانسيونهاي ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ و پروتکل الحاقی
به کنوانسيونهاي ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹، در مورد حمايت از قربانيان مخاصمات
مسلحانه بين المللي (پروتکل يک)، در سمت خود به
عنوان.....

تاريخ صدور.....شماره کارت.....

امضاي مقام صادرکننده کارت

تاريخ انقضاء.....

شکل ۳- نمونه کارت شناسايي براي کارکنان دفاع غيرنظامي

(ابعاد: ۷۴ در ۱۰۵ ميلي متر)

رنگ مو رنگ چشم طول قد
سایر علائم یا اطلاعات مشخص کننده:

.....
.....
.....
.....

..... اسلحه.....

محل الصاق عکس دارنده کارت

امضاء یا اثر انگشت دارنده کارت یا هر دو محل مهر

ماده ۱۵- علامت مشخص کننده بین المللی

علامت مشخص کننده بین المللی دفاع غیر نظامی که در بند ۴ ماده پروتکل پیش بینی شده است، عبارت از یک مثلث متساوی الاضلاع آبی رنگ بر روی زمینه نارنجی می باشد. یک نمونه آن در شکل شماره ۴ نشان داده شده است.

(۲) توصیه می شود که:

(الف) اگر مثلث آبی رنگ بر روی پرچم، بازوبند یا لباس باشد، زمینه ای که مثلث روی آن قرار دارد، پرچم، بازوبند یا پارچه روی لباس به رنگ نارنجی باشد؛

(ب) یکی از زاویه های مثلث به طرف بالا عمود باشد؛

(ج) هیچ یک از زاویه های مثلث با کناره زمینه نارنجی تماس پیدا نکند.

(۲) علامت مشخص کننده بین المللی - باید بر حسب اوضاع و احوال تا حد لزوم بزرگ باشد. علامت مشخص کننده باید در صورت امکان بر روی سطح صاف و یا پرچم هایی نشان داده شود که تا حد امکان از جهت های متعدد و دورترین فواصل قابل رویت باشد. کارکنان دفاع غیر نظامی با رعایت اوامر مقام ذیصلاح، باید تا حد امکان از سرپوش و لباسی استفاده کنند که دارای علامت مشخص کننده بین المللی باشد. در شب یا در مواقعی که دید کاهش می یابد می توان علامت مشخص کننده را روشن یا نورانی کرد، همچنین می توان آن را از موادی ساخت که با وسایل فنی ردیابی قابل تشخیص باشد.

فصل ششم: کارگاه ها و تأسیسات دارای نیروهای خطرناک

ماده ۱۶- علامت ویژه بین المللی

(۱) علامت ویژه بین المللی برای کارگاه ها و تأسیسات دارای نیروهای خطرناک، به نحو مذکور در بند ۷ ماده ۵۶ پروتکل، متشکل از سه دایره به رنگ نارنجی درخشان به اندازه مساوی است که بر محوری واحد قرار گرفته اند و فاصله بین آنها به اندازه شعاع دایره است، همان گونه که ذیل در شکل ۵ نشان داده شده است.

(۲) این علامت بر حسب اوضاع و احوال تا آن جاکه ممکن است بزرگ خواهد بود. هرگاه که این علامت بر یک سطح گسترده نشان داده می شود، می توان آن را به تعداد لازم تکرار کرد. این علامت هرگاه امکان داشته باشد، بر روی سطح صاف و یا پرچم هایی نشان داده شود که تا حد امکان از جهت های متعدد و دورترین فواصل ممکن قابل رویت باشد.

(۳) بر روی یک پرچم فاصله بین محیط دایره و کناره پرچم به اندازه یک شعاع دایره است. پرچم به شکل مستطیل بوده و دارای زمینه ای به رنگ سفید است.

(۴) در شب یا هنگامی که دید کاهش می یابد، علامت را می توان روشن یا نورانی کرد. همچنین علامت را می توان از موادی ساخت که با وسایل فنی ردیابی قابل تشخیص باشد.

ضمیمه ۲

کارت شناسایی مخصوص خبرنگاران در مأموریت‌های حرفه‌ای خطرناک

روی صفحه

توجه
این کارت شناسایی جهت خبرنگاران صادر می‌شود که در مناطق مخاصمات مسلحانه به مأموریت‌های حرفه‌ای خطرناک اعزام می‌شوند. دارنده این کارت به موجب کنوانسیون‌های ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ و پروتکل یک الحاقی آنها، حق دارد از رفتاری همانند یک غیرنظامی برخوردار شود. دارنده این کارت می‌بایست آن را در همه حال با خود همراه داشته باشد. چنانچه دارنده کارت دستگیر شود، وی باید فوراً کارت خود را به مقامات دستگیرکننده تسلیم نماید تا به امر شناسایی وی مساعدت شود.

نام کشور صادرکننده

.....

کارت شناسایی مخصوص خبرنگاران در مأموریت‌های حرفه‌ای خطرناک

صفحه

طول قد.....
وزن بدن.....
گروه خون.....

رنگ چشم.....
رنگ مو.....
نوع RH خون.....

دین (اختیاری)

اثر انگشت

سیاه دست راست

سیاه دست چپ

صادره از سوی (مقام ذیصلاح):

محل صدور:

عکس دارنده کارت تاریخ صدور.....

محل مهر رسمی

.....محل امضای دارنده کارت

نام خانوادگی.....

نام.....

تاریخ و محل تولد.....

نام رسانه خبری.....

حرفه خاص.....

مهلت اعتبار.....

علامت‌های مشخص‌کننده دیگر.....

.....

.....